SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE VERICE TRSTENJAK,

predstavljeni 13. marca 2008 [1]

Kazalo

I – Uvod ..... I - 6140

II – Pravni okvir ..... I - 6141

III – Dejansko stanje in postopek ..... I - 6142

A – Dejansko stanje spora o glavni stvari ..... I - 6142

B – Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba ..... I - 6145

1. Prvi tožbeni razlog ..... I - 6145

2. Drugi tožbeni razlog ..... I - 6146

3. Tretji tožbeni razlog ..... I - 6148

4. Zahtevani ukrepi procesnega vodstva in pripravljalni ukrepi ..... I - 6148

C – Postopek pred Sodiščem in predlogi strank ..... I - 6149

D – Pritožbeni razlogi in trditve strank ..... I - 6150

IV – Pravna presoja ..... I - 6154

A – Uvodne opombe ..... I - 6154

1. Materialnopravni preudarki ..... I - 6154

2. Procesnopravni preudarki ..... I - 6156

B – Presoja pritožbenih razlogov ..... I - 6157

1 – Jezik izvirnika: nemščina.

1. Prvi pritožbeni razlog: kršitev načela delitve nalog med državo izvoznico in državo uvoznico ..... I - 6157

a) Delitev nalog med državo izvoznico in državo uvoznico ..... I - 6157

b) Vprašanje drugačne presoje ob takem ravnanju organov države izvoznice, ki pomeni zlorabo ..... I - 6159

2. Drugi pritožbeni razlog: kršitev pravice do vpogleda v spis ali drugih pravic obrambe ..... I - 6161

3. Tretji pritožbeni razlog: porazdelitev trditvenega in dokaznega bremena ..... I - 6166

4. Četrti pritožbeni razlog: odpoved ukrepom procesnega vodstva glede dokazov ..... I - 6170

5. Peti pritožbeni razlog: pravna opredelitev dokumentov/dejstev v zvezi z domnevnimi kršitvami obveznosti turških organov in Komisije ..... I - 6171

a) Domnevne kršitve obveznosti turških organov ..... I - 6171

i) Presoja, ali je spornih 32 potrdil A.TR.1 ponarejenih ..... I - 6171

ii) Potrdilo A.TR.1 WVB D 437214 ..... I - 6172

iii) Kršitev obveznosti turških carinskih organov v zvezi z žigi ..... I - 6172

iv) Kršitev obveznosti turških organov pri registraciji uradnih dokumentov ..... I - 6172

v) Kršitev obveznosti turških organov zaradi sodelovanja pri izdaji nepravilnih potrdil ..... I - 6173

vi) Kršitev obveznosti turških organov v okviru upravne pomoči .. I - 6173

vii) Kršitev obveznosti turških organov zaradi drugih okoliščin in zaradi preprečitve preiskav v Mersinu ..... I - 6174

b) Domnevne kršitve obveznosti Komisije ..... I - 6174

i) Kršitev obveznosti pri nadzoru preferencialnega obravnavanja v primeru Turčije ..... I - 6174

ii) Kršitev obveznosti zaradi neposredovanja odtisov žigov ..... I - 6175

iii) Kršitev obveznosti pravočasnega opozorila uvoznikom ..... I - 6176

iv) Kršitev obveznosti pri ugotavljanju in presoji dejanskega stanja v okviru preiskav v Turčiji ..... I - 6178

c) Vmesni sklep ..... I - 6178

6. Šesti pritožbeni razlog: nevključitev carinskega odbora/pridružitvenega sveta s strani Komisije ..... I - 6178

7. Sedmi pritožbeni razlog: napačna presoja upravičenega interesa pritožnice glede potrdila A.TR.1 WVB D 437214 ..... I - 6179

8. Osmi pritožbeni razlog: presoja pravičnosti in tveganja ..... I - 6181

9. Deveti pritožbeni razlog: kršitev člena 220(2)(b) CZS ..... I - 6182

V – Sklep preiskave ..... I - 6184

VI – Stroški ..... I - 6184

VII – Predlog ..... I - 6185

I – Uvod

1. Sodišče Evropskih skupnosti v obravnavani zadevi odloča o pritožbi, ki jo je družba CAS SpA vložila zoper sodbo Sodišča prve stopnje z dne 6. februarja 2007 v zadevi CAS SpA proti Komisiji.[2] Pritožnica in tožeča stranka iz postopka na prvi stopnji (v nadaljevanju: pritožnica) zahteva razveljavitev te sodbe, s katero je Sodišče prve stopnje potrdilo odločbo Komisije z dne 18. oktobra 2002 (REC 10/01, v nadaljevanju: izpodbijana odločba), s katero ta ni ugodila zahtevi pritožnice za povračilo uvoznih dajatev v višini 1.702.340,25 EUR glede 32 od skupno 48 vloženih uvoznih potrdil, in je zato zavrnilo njeno tožbo za delno razglasitev ničnosti te odločbe.

2 – Sodba z dne 6. februarja 2007 (T-23/03, ZOdl., str. I-289, v nadaljevanju: izpodbijana sodba).

II – Pravni okvir

Zakonodaja Skupnosti o odpustu carin

2. Glede možnosti odpusta uvoznih dajatev je v členu 239 Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL L 302, str. 1, v nadaljevanju: CZS) določeno:

„Uvozne ali izvozne dajatve se lahko […] odpustijo v […] primerih […], ki izhajajo iz okoliščin, pri katerih ne gre niti za malomarnost niti za goljufivo ravnanje udeleženega. Primeri, v katerih je mogoče uporabiti to določbo, in podrobnosti postopka, ki jih je treba v ta namen upoštevati, se določijo skladno s postopkom odbora. […]“

3. Člen 905(1) Uredbe Komisije (EGS) št. 2454/93 z dne 2. julija 1993 o določbah za izvajanje Uredbe št. 2913/92 (UL L 253, str. 1, v nadaljevanju: uredba za izvajanje CZS) določa:

„Če carinski organ odločanja, ki mu je bil predložen zahtevek za povračilo ali odpust v skladu s členom 239(2) [CZS], ne more odločiti na podlagi člena 899 in so bila zahtevku priložena dokazila, na podlagi katerih se lahko sklepa, da gre za poseben primer, ki izhaja iz okoliščin, ki ne vključujejo niti goljufivega ravnanja niti malomarnosti udeleženega, država članica, h kateri spada ta organ, primer posreduje Komisiji, da ga ta reši v skladu s postopkom iz členov [od] 906 do 909.

[…]“

4. Člen 904(c) uredbe za izvajanje CZS določa:

„Povračilo ali odpust uvoznih dajatev se ne opravi, če se, glede na primer, zahtevek za povračilo ali odpust utemeljuje izključno:

[…]

(c) s predložitvijo dokumentov za odobritev preferencialne tarifne obravnave za blago, prijavljeno za sprostitev v prosti promet, za katere se naknadno izkaže, da so bili lažni, ponarejeni ali neveljavni za odobritev te preferencialne tarifne obravnave, kljub temu, da so bili predloženi v dobri veri.“

5. Člen 236 CZS določa:

„1. Uvozne ali izvozne dajatve se povrnejo, kolikor se ugotovi, da v trenutku plačila znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan ali da je bil vknjižen v nasprotju s členom 220(2).

Uvozne ali izvozne dajatve se odpustijo, kolikor se ugotovi, da v trenutku vknjižbe znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan ali da je bil vknjižen v nasprotju s členom 220(2).

Povračilo ali odpust se ne odobri, če so dejstva, ki so povzročila plačilo ali vknjižbo zneska, ki ni bil zakonsko dolgovan, posledica goljufivega dejanja udeleženega.

[…]“

6. V skladu s členom 220(2)(b) CZS se naknadna vknjižba dajatev, ki ustrezajo carinskemu dolgu, ne opravi, če se zakonsko dolgovani znesek dajatev ni vknjižil zaradi napake carinskih organov in če dolžnik te napake ni mogel odkriti in je ravnal v dobri veri in upošteval vse veljavne predpise o carinski deklaraciji.

III – Dejansko stanje in postopek

A – *Dejansko stanje spora o glavni stvari*

7. Pritožnica je družba italijanskega prava in 95,1-odstotno odvisna družba družbe Steinhauser GmbH (v nadaljevanju: Steinhauser) s sedežem v Ravensburgu (Nemčija). Osnovna dejavnost pritožnice je predelava uvoženih koncentratov sadnih sokov; poleg tega te proizvode uvaža v Italijo. Poslovne stike s tujimi dobavitelji ima v glavnem podjetje Steinhauser.

8. Glede na dejstva, ki jih je ugotovilo Sodišče prve stopnje, je pritožnica od 5. aprila 1995 do 20. novembra 1997 uvozila in sprostila v prosti promet v Skupnosti koncentrate jabolčnega in hruškovega soka, ki so bili prijavljeni, kot da izhajajo in imajo

poreklo iz Turčije. Uvoz takega blaga v Skupnost se je opravil s potrdili A.TR.1, tako da je bilo zadevno blago upravičeno do oprostitve plačila carine, predvidene v sporazumu o pridružitvi in v dodatnem protokolu.

9. Carinska služba Ravene (Italija) je naknadno preverila pristnost potrdila A.TR.1 D 141591, ki ga je pritožnica predložila pri enem od uvozov v obdobju od 5. aprila 1995 do 20. novembra 1997. V skladu s členom 29 sklepa št. 1/95 je bila zahteva za preverjanje pristnosti tega potrdila naslovljena na turške organe.

10. Turški organi so z dopisom z dne 15. maja 1998 obvestili carinsko službo Ravene, da iz opravljenega preverjanja izhaja, da to potrdilo ni pristno, saj ga niso izdali turški carinski organi. Poleg tega so sporočili, da bodo opravili še druga preverjanja.

11. Italijanski organi so zato naknadno preverili 103 potrdila A.TR.1, ki jih je pritožnica predložila pri različnih uvozih.

12. Stalno predstavništvo Republike Turčije pri Evropski uniji (v nadaljevanju: turško stalno predstavništvo) je z dopisom z dne 10. julija 1998 obvestilo Komisijo, da so potrdila A.TR.1 za izvoze turškega podjetja Akman v Italijo, ki jih je predložila pritožnica in ki so našteta v prilogi k temu dopisu, lažna („false“). Komisija je z dopisom z dne 20. julija 1998 ta dopis posredovala italijanskim organom.

13. Enota za koordinacijo boja proti goljufijam (UCLAF, predhodnica OLAF) je od 12. do 15. oktobra 1998 ter od 30. novembra do 2. decembra 1998 opravila preverjanja v Turčiji.

14. Turško stalno predstavništvo je z dopisom z dne 8. marca 1999 obvestilo carinsko službo Ravene, da 32 potrdil A.TR.1, ki jih je predložila pritožnica (v nadaljevanju: sporna potrdila), od tega 18 potrdil, naštetih v dopisu z dne 10. julija 1998, turški organi niso niti izdali niti potrdili.

15. Italijanski carinski organi so ugotovili, da iz vseh izmenjanih dopisov med njimi, Komisijo, UCLAF in turškimi organi izhaja, da so zadnjenavedeni menili, da je bilo 48 potrdil A.TR.1, med njimi sporna potrdila, o uvozih v Italijo v obliki dobav turškega podjetja Akman pritožnici lažnih ali nepravilnih. 32 spornih potrdil (ki ustrezajo carini v skupnem znesku 3.296.190.371 ITL [italijanskih lir], to je 1.702.340,25 EUR) naj bi bilo ponarejenih, saj jih turški carinski organi niso niti izdali niti potrdili. Nasprotno naj bi bilo preostalih 16 potrdil (ki ustrezajo carini v skupnem znesku 1.904.763.758 ITL, to je 983.728,38 EUR), čeprav so jih izdali turški carinski organi, neveljavnih, ker naj zadevno blago ne bi bilo turškega porekla. Ker je bilo za vseh 48 potrdil ugotovljeno, da so ponarejena ali neveljavna, za blago, ki jih ta zajemajo, ni moglo veljati preferencialno obravnavanje, predvideno za uvoz turških kmetijskih proizvodov. Italijanska carinska uprava je zato od pritožnice zahtevala plačilo dolgovane carine v skupnem znesku 5.200.954.129 ITL, to je 2.686.068,63 EUR.

16. Pritožnica je z dopisom z dne 28. marca 2000 s sklicevanjem na člene 220(2)(b), 236 in 239 CZS pri carinski službi Ravene zahtevala, naj se ne opravi naknadna vknjižba oziroma naj se povrnejo zahtevane uvozne dajatve. Da bi utemeljila svoj zahtevek, se je sklicevala na dobro vero, na napake pristojnih organov, ki jih ni bilo mogoče odkriti, in na njihovo kršitev obveznosti.

17. Italijanska republika je z dopisom z dne 30. novembra 2001 Komisijo prosila, naj odloči, ali je upravičeno, da se v skladu s členom 220(2)(b) CZS ne opravi naknadna vknjižba uvoznih dajatev, ki jih je zahtevala pritožnica, ali da se v skladu s členom 239 CZS te dajatve povrnejo.

18. Komisija je z dopisom z dne 3. junija 2002 prosila italijanske organe za dodatne informacije in ti so odgovorili z dopisom z dne 7. junija 2002.

19. Komisija je z dopisom z dne 25. julija 2002 obvestila pritožnico o nameri, da ne bo ugodila njenemu zahtevku. Pred sprejetjem dokončne odločitve pa je pritožnico pozvala, naj ji sporoči morebitne pripombe, in ji ponudila vpogled v spis v delu, ki se nanaša na dokumente, ki niso zaupni. Zastopniki pritožnice so 6. avgusta 2002 v prostorih Komisije pregledali upravni spis. Podpisali

so tudi izjavo, s katero so potrdili, da so imeli dostop do dokumentov, navedenih v prilogi k tej izjavi.

20. Pritožnica je z dopisom z dne 15. avgusta 2002 Komisiji predstavila svoja stališča. Vztrajala je zlasti pri tem, da so carinski organi z aktivnim ravnanjem storili napake, ki jih ni mogla odkriti in ki jih je mogoče enačiti s kršitvijo obveznosti, kar je privedlo do posebnega primera v smislu člena 239 CZS.

21. Komisija je 18. oktobra 2002 sprejela izpodbijano odločbo, ki je bila pritožnici vročena 21. novembra 2002. Prvič, Komisija je ugotovila, da je vknjižba uvoznih dajatev, ki so predmet zahtevka, upravičena. Drugič, ugotovila je, da je upravičeno povračilo uvoznih dajatev za del zahtevka, ki se nanaša na 16 neveljavnih potrdil, saj za pritožnico v tem pogledu obstaja poseben primer v smislu člena 239 CZS. Glede 32 spornih potrdil pa je, tretjič, ugotovila, da okoliščine, na katere se je sklicevala pritožnica, ne utemeljujejo posebnega primera v smislu člena 239 CZS. Zato je Komisija v členu 2 izpodbijane odločbe odločila, da povračilo zadevnih uvoznih dajatev v znesku 1.702.340,25 EUR ni upravičeno.

B – *Postopek pred Sodiščem prve stopnje in izpodbijana sodba*

22. Pritožnica je s tožbo, vloženo v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 29. januarja 2003, tožila Komisijo in zahtevala razglasitev ničnosti člena 2 izpodbijane odločbe. Svoje zahtevke je utemeljila s tremi tožbenimi razlogi: prvič, s kršitvijo pravic obrambe, drugič, s kršitvijo člena 239 CZS in, tretjič, s kršitvijo člena 220(2)(b) CZS.

23. Komisija je predlagala, naj se tožba zavrne in naj se pritožnici naloži plačilo stroškov postopka.

24. Sodišče prve stopnje je tožbo v celoti zavrnilo.

1. Prvi tožbeni razlog

25. Pritožnica je s prvim tožbenim razlogom uveljavljala, da so bile njene pravice obrambe v upravnem postopku kršene s tem, da je sicer imela dostop do spisa, ki vsebuje dokumente, na katere je Komisija oprla izpodbijano odločbo, da pa ni imela vpogleda v tiste dokumente, ki so bili odločilni za skupno

presojo dejanskega stanja, ki jo je opravila Komisija.

26. Sodišče prve stopnje je ta tožbeni razlog zavrnilo in v točki 88 izpodbijane sodbe odločilo, da na tem področju načelo spoštovanja pravic obrambe obsega samo to, da lahko zadevna stranka primerno predstavi svoje stališče glede dejstev, vključno z dokumenti, ki jih je Komisija v njeno breme uporabila za utemeljitev svoje odločbe, in da zato Komisiji ni treba po uradni dolžnosti omogočiti vpogleda v vse dokumente, ki so morebiti povezani z obravnavanim primerom, ki ji je predložen v okviru zahtevka za odpust.

27. Sodišče prve stopnje je v točki 92 nato odločilo, da okoliščina, da dokumenti, v katere pritožnica v upravnem postopku ni imela vpogleda, niso izrecno navedeni v izpodbijani odločbi, ne izključuje možnosti, da bi lahko bili nekateri od teh dokumentov uporabljeni pri utemeljitvi izpodbijane odločbe. To naj ne bi veljalo za vso obsežno korespondenco, na katero se sklicuje pritožnica, saj se vsaj nekateri od teh dokumentov nanašajo zgolj na kontekst zadeve. Glede teh dokumentov, „ki se nanašajo na kontekst zadeve“, je Sodišče prve stopnje navedlo, da je morebitno neposredovanje dokumentov, na katerih ne temelji izpodbijana odločba, neupoštevno, saj ti dokumenti nikakor ne morejo vplivati na izpodbijano odločbo. Zato je prvi tožbeni razlog, kolikor se nanaša na to, da taki dokumenti niso bili posredovani, zavrnilo kot neučinkovit.

28. Sodišče prve stopnje je glede dokumentov, ki jih je Komisija uporabila za utemeljitev sporne odločbe, v točkah od 98 do 100 izpodbijane sodbe ugotovilo, da je pritožnica v prostorih Komisije pregledala spis in podpisala pisno izjavo, v kateri je izrecno potrdila, da je imela dostop do vseh dokumentov, ki imajo neposredno ali posredno povezavo s sporno zadevo. Dalje naj bi bil tej izjavi priložen seznam, ki je vseboval vse dokumente, do katerih je imel zastopnik pritožnice dostop. Na podlagi tega seznama je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je pritožnica dejansko imela vpogled v različne dokumente, za katere je navedla, da jih ni mogla pregledati.

29. Sodišče prve stopnje je glede izmenjanih sporočil med Komisijo in UCLAF ter med turškimi organi in nacionalnimi carinskimi organi držav članic odločilo, da noben dokaz ne dopušča domneve, da je Komisija izpodbijano odločbo utemeljila z drugimi dokumenti, kot so tisti iz spisa, do katerega je imela tožeča stranka dostop med pregledom spisa 6. avgusta 2002.

2. Drugi tožbeni razlog

30. Drugi tožbeni razlog, ki je bil oprt na kršitev člena 239 CZS in ki ga je Sodišče prve stopnje prav tako zavrnilo, je razdeljen na štiri dele. Prvi del se nanaša na nepravilno opredelitev potrdila o gibanju blaga A.TR.1 D 437214. Drugi in tretji del se nanašata na hude kršitve obveznosti, ki se očitajo turškim

organom in Komisiji, da bi se dokazal obstoj posebnega primera v smislu člena 239 CZS. Četrti del pa se nanaša na nemalomarnost pritožnice in na presojo poslovnega tveganja.

31. Sodišče prve stopnje je glede prvega dela drugega tožbenega razloga najprej spomnilo na to, da določitev porekla blaga temelji na porazdelitvi pristojnosti med organi države izvoznice in organi države uvoznice, pri čemer prvi ugotavljajo poreklo, in nato preučilo korespondenco med Komisijo, italijanskimi in turškimi organi. V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje v točki 122 ugotovilo, da se je Komisija v tistem delu izpodbijane odločbe, ki se nanaša na ponarejena potrdila, oprla predvsem na dopis turških organov carinski službi Ravene z dne 8. marca 1999. Sodišče prve stopnje pa je pri primerjavi vsebine tega dopisa s poznejšimi sporočili turških organov ugotovilo, da opredelitev potrdila D 437214 ni popolnoma nedvoumna in da Komisija pred sprejetjem izpodbijane odločbe ni mogla pravilno sklepati, da je potrdilo D 437214 ponarejeno (točke od 124 do 128). To pa naj glede na vsebino dopisa z dne 22. avgusta 2003, torej iz časa po sprejetju sporne odločbe, v katerem naj bi turški organi potrdili sklepe iz njihovega dopisa z dne 8. marca 1999, še ne bi moglo zadostovati za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, saj naj pritožnica ne bi imela nobenega upravičenega interesa za razglasitev ničnosti odločbe zaradi napake v obliki, če bi se lahko po razglasitvi ničnosti odločbe znova sprejela le odločba z isto vsebino, kot jo je imela odločba, ki je bila razglašena za ničnо (točka 133).

32. Sodišče prve stopnje je nato preučilo drugi del drugega tožbenega razloga, ki se nanaša na različne trditve o kršitvi obveznosti turških organov, ki so večinoma temeljile na tezi, da so ti organi dejansko izdali in potrdili sporna potrdila.

33. V tej zvezi je Sodišče prve stopnje najprej v točkah od 150 do 152 izpodbijane sodbe navedlo, da je po eni strani ugotovitev, ali so dokumenti, ki so jih izdali turški organi, pristni ali ponarejeni, v izključni pristojnosti teh organov in da so po drugi strani ti organi sklepali, da so sporna potrdila ponarejena. Nato je zavrnilo trditev pritožnice, da je mogoče na podlagi odtisov žigov in podpisov na spornih potrdilih sklepati, da so jih očitno izdali in overovili turški organi. Niti sporazum o pridružitvi in določbe za njegovo izvajanje naj ne bi izrecno predvidevali vodenja registrov o potrdilih, ki so jih izdali turški organi (točka 161). Dalje je Sodišče prve stopnje navedlo, da predložitev dokumentov, ki se izkažejo kot lažni, sama po sebi ne dopušča sklepanja o kakršnem koli goljufivem sodelovanju med izvozniki in carinskimi organi, ki so jih izdajali (točki 167 in 168). Končno, Sodišče prve stopnje je odločilo, da turški organi niso kršili svojih obveznosti glede upravne pomoči in da prito-

žnica svojih trditev ni podkrepila z nobenim dokazom (točke od 216 do 218).

34. Sodišče prve stopnje je nato preučilo tretji del drugega tožbenega razloga, ki se nanaša na vrsto zatrjevanih kršitev obveznosti Evropske komisije.

35. V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje najprej spomnilo na preiskave, ki jih je UCLAF opravila v Turčiji, in odločilo, da ni bilo dokazano, da bi Komisija v okviru upravne pomoči, dogovorjene z Republiko Turčijo, naletela na take težave, ki bi upravičevale vključitev pridružitvenega sveta ali mešanega carinskega odbora (točke od 238 do 240). Sodišče prve stopnje je še menilo, da niti sporazum o pridružitvi, niti sklepi pridružitvenega sveta, niti določbe prava Skupnosti, ki jih je treba uporabiti, ne predvidevajo nobene obveznosti posredovanja vzorcev žigov in podpisov med pogodbenimi strankami (točke od 249 do 257) niti opozorila uvoznikom v primeru dvoma o veljavnosti carinskih transakcij, ki jih ti izvršijo v okviru preferencialnega dogovora (točka 270), ali uporabe določene metode preiskave s strani UCLAF (točka 284).

36. Sodišče prve stopnje je četrti del drugega tožbenega razloga, ki se nanaša na nemalomarnost pritožnice, zavrnilo kot neutemeljen, potem ko je ugotovilo, da se Komisija v delu izpodbijane odločbe, ki se nanaša na ponarejena potrdila, ni opredelila glede skrbnega ravnanja ali malomarnosti pritožnice (točki 295 in 296).

3. Tretji tožbeni razlog

37. Sodišče je nato zavrnilo še tretji tožbeni razlog v zvezi s kršitvijo člena 220(2)(b) CZS, saj pritožnici ni uspelo dokazati, da bi aktivno ravnanje pristojnih organov prispevalo k izdaji ali sprejetju spornih potrdil, ki so se izkazala za lažna (točke od 303 do 307).

4. Zahtevani ukrepi procesnega vodstva in pripravljalni ukrepi

38. Končno je Sodišče prve stopnje dokazne predloge in pripravljalne ukrepe, ki jih je predlagala pritožnica, zavrnilo kot brezpredmetne ali kot neupoštevne in nepotrebne za odločitev o sporu (točke od 314 do 333).

C – *Postopek pred Sodiščem in predlogi strank*

39. Pritožnica je to pritožbo vložila 13. aprila 2007, v register sodnega tajništva pa je bila Sodišča vpisana 16. aprila 2007.

40. Pritožnica Sodišču predlaga, naj:

– razveljavi sodbo Sodišča prve stopnje z dne 6. februarja 2007 v zadevi T-23/03;

– ugodi predlogom, podanim na prvi stopnji; podredno vrne zadevo Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje po temelju;

– ugodi predlogom za odreditev ukrepov procesnega vodstva, ki jih je pritožnica vložila 28. januarja 2003, 4. avgusta 2003 in 11. avgusta 2003;

– toženi stranki iz postopka na prvi stopnji naloži plačilo stroškov.

41. Komisija je z vlogo z dne 22. junija 2007, ki je bila v register sodnega tajništva Sodišča vpisana 25. junija 2007, podala odgovor na pritožbo, s katerim Sodišču predlaga, naj:

– pritožbo v celoti zavrne;

– v celoti ohrani v veljavi predloge, ki jih je Komisija podala na prvi stopnji, in

– pritožnici naloži plačilo stroškov postopka, vključno s stroški na prvi stopnji.

42. Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 30. julija 2007 ugotovil, da vložitev replike ni potrebna.

43. Pisnemu postopku je 10. januarja 2008 sledila obravnava, na kateri sta stranki podali ustne navedbe.

D – *Pritožbeni razlogi in trditve strank*

44. Komisija uvodoma opozarja na to, da pritožba temelji in spodleti na predpostavki, da sporna potrdila niso ponarejena. Sodišče prve stopnje naj bi v izpodbijani sodbi ugotovilo, da je bilo 32 spornih potrdil A.TR.1 ponarejenih in da jih niso izdali turški carinski organi. S pritožbo naj bi se poskušalo izpodbijati to ugotovitev dejstev, ki jo je opravilo Sodišče prve stopnje, zato naj bi bila pritožba nedopustna. Poleg tega Komisija z različnimi ugovori nedopustnosti oporeka določenim pritožbenim razlogom.

45. Pritožnica uveljavlja devet pritožbenih razlogov.

46. *Pritožnica* s *prvim pritožbenim razlogom* zastopa stališče, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, s tem ko je predpostavilo izključno pristojnost turških organov za presojo pristnosti ali pravilnosti potrdil o gibanju blaga A.TR.1. V tem smislu pritožnica trdi, da če obstajajo zadostni objektivni indici za udeležbo pristojnih carinskih organov tretje države pri zadevnih nepravilnostih ali že pri konkretnem sumu, da gre za takšno ravnanje, izključna pristojnost teh organov preneha.

47. Po mnenju *Komisije* ni razloga za dvom o porazdelitvi nalog med turškimi carinskimi organi in carinskimi organi Skupnosti, saj je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da ni bila dokazana nikakršna udeležba turških organov pri ponarejanju spornih potrdil.

48. *Pritožnica* s svojim *drugim pritožbenim razlogom* zatrjuje, da je Sodišče prve stopnje nepravilno predpostavljalo, da se pravica do vpogleda v spis nanaša le na dokumente, s katerimi je Komisija utemeljila svojo sporno odločbo. Tudi zaupni dokumenti bi morali biti predmet pravice do vpogleda v spis. Komisija bi morala vsaj označiti obstoj zaupnih dokumentov in priložiti povzetek, ki ne bi bil zaupen.

49. *Komisija* odgovarja, da navedbe pritožnice nimajo nobene podlage v pravu Skupnosti.

50. *Pritožnica* s *tretjim pritožbenim razlogom* prereka, da ji je Sodišče prve stopnje v celoti naložilo dokazno breme za tiste dejanske okoliščine, ki ustvarjajo „poseben primer“ v smislu člena 239 CZS in člena 905 uredbe za izvajanje CZS, če gre za dejanska stanja v tretjih državah (v tem primeru: Turčiji) ali za taka, ki spadajo na področje delovanja ali vpliva Komisije. Takšna porazdelitev dokaznega bremena naj bi od tožeče stranke

zahtevala nekaj nemogočega in nesprejemljivega. Svojo obveznost predložitve dokazov naj bi izpolnila s predstavitvijo objektivnih dokazov, ki so utemeljevali resne dvome in določeno verjetnost v zvezi z zadevnimi nepravilnostmi.

51. *Komisija* meni, da v tem smislu ne gre za vprašanje porazdelitve dokaznega bremena. Vprašanje porazdelitve dokaznega bremena naj bi se namreč postavilo šele takrat, ko je neka sporna trditev o dejstvu vsaj v zasnovi dokazljiva. Nasprotno bi obrnitev dokaznega bremena povzročila, da bi se o njej in o carinskih organih držav članic in tretjih držav *a priori* „na splošno sumilo“ in se jim naložilo – mnogokrat nemogoč – nasprotni dokaz. Poleg tega Komisija trdi, da gre zgolj za domneve pritožnice in ne za objektivne dokaze.

52. *Pritožnica* s *četrtim pritožbenim razlogom* zastopa mnenje, da je Sodišče prve stopnje, s tem da ni dopustilo njenih dokaznih predlogov in pripravljalnih ukrepov, ki jih je predlagala, kršilo člen 68(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje. To naj bi še toliko bolj veljalo, ker ji je Sodišče prve stopnje postavilo zelo visoke zahteve glede dokaznega bremena. Poleg tega naj bi Sodišče prve stopnje zaradi dejstva, da se je njen zahtevek po eni strani nanašal na vse dokumente v spisu in po drugi strani le na določene dokumente, kot na primer na poročilo OLAF z dne 9. decembra 1998, nepravilno sklepalo, da je njen zahtevek za predložitev dokumentov iz upravnega spisa brezpredmeten (točka 313).

53. *Komisija* navaja, da je Sodišče prve stopnje pravilno zavrnilo predlagane pripravljalne ukrepe in dokazne predloge pritožnice kot nepotrebne in nepomembne, saj je spis že vseboval zadevne in trdne dokaze.

54. *Peti pritožbeni razlog* se nanaša na napake, ki naj bi jih Sodišče prve stopnje storilo pri pravni opredelitvi dokumentov/dejstev v zvezi s kršitvami obveznosti turških organov in Komisije.

55. Glede zatrjevanih kršitev obveznosti turških organov *pritožnica* najprej meni, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo pri razlagi in opredelitvi spornih potrdil. Drugič, oporeka razlagi Sodišča prve stopnje glede ponareditve potrdila A.TR.1 D 437214. Tretjič, primerjava odtisov žigov na potrdilih, spoznanih za nepravilne, in potrdilih, ki naj bi bila ponarejena, naj ne bi pokazala nobenih razlik, kar naj bi pomenilo, da so bila sporna potrdila nepravilno opredeljena kot ponarejena. Četrtič, pritožnica meni, da je Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, ker ni priznalo, da je Turčija na podlagi različnih določb sklepov št. 1/95 in št. 1/96 pravno zavezana k registraciji izdanih potrdil. Poleg tega oporeka preudarku Sodišča prve stopnje, da imajo ponarejevalci interes, da pri ponarejenih potrdilih uporabijo številko registracije, ki se ujema z zakonitim potrdilom. Pri tem se opira na predpostavko, da bi se dvojni uvoz z isto številko registracije takoj opazil, zlasti ker je bila uvozna luka Ravena in ker niti v enem primeru ni bila ugotovljena podvojena številka registracije. Petič, pritožnica zatrjuje, da so turški organi sodelovali pri izdaji spornih potrdil, saj bi ti pri opravljanju

formalnosti v zvezi z izvozom teh potrdil lahko preprečili uporabo ponarejenih potrdil s tem, da bi preverili predložena potrdila in blago. Šestič, pritožnica ugovarja pravni presoji Sodišča prve stopnje glede zatrjevane kršitve obveznosti turških organov v okviru upravne pomoči in zlasti ugotovitvi, da naj ti organi ne bi prihajali v nasprotje sami s seboj. Končno, navaja različne okoliščine, ki po njenem mnenju dokazujejo sodelovanje turških organov pri izdaji spornih potrdil.

56. *Komisija* uvodoma meni, da je pritožnica narobe ocenila naravo ugotovitev Sodišča prve stopnje v zvezi s petim pritožbenim razlogom. Ta naj se ne bi nanašal na pravna vprašanja, ampak naj bi vseboval presoje dejstev, ki ne morejo biti predmet pritožbenega postopka. Poleg tega naj bi pritožnica v okviru petega pritožbenega razloga nedopustno ponovno podala svoje navedbe iz postopka na prvi stopnji. Pritožnica naj ne bi bila sposobna prikazati, v kolikšni meri naj bi Sodišče prve stopnje v zvezi s tem napačno uporabilo pravo. Njene trditve naj bi bile neutemeljene in brez vsake dokazne vrednosti. Vodenja registrov naj ne bi določal niti sporazum o pridružitvi niti drugi predpisi, uporabljivi v tem primeru.

57. Glede zatrjevanih kršitev obveznosti Komisije *pritožnica* meni, da obstajajo zadostni objektivni indici za sistematične in zavestne kršitve pristojnih turških organov, ki bi morali upravičiti okrepljen nadzor Komisije nad preferencialnim dogovorom. Pritožnica ob sklicevanju na člen 93 uredbe za izvajanje CZS in na člen 4 Sklepa 1/96 meni, da sta bili Republika Turčija in Komisija tudi v zadevnem obdobju (v letih od 1995 do 1997) pravno zavezani, da posredujeta ali zahtevata vzorce žigov pristojnih carinskih uradnikov, ki jih uporabljajo turški carinski organi. Sodišče prve stopnje naj bi tudi napačno uporabilo pravo, ker ni sklepalo, da naj bi bila Komisija zavezana, da uvoznike koncentratov sadnih sokov najpozneje konec leta 1994 ali v začetku leta 1995 opozori na nepravilnosti v Turčiji pri izdaji potrdil A.TR.1 o gibanju blaga. Poleg tega naj bi UCLAF kršila svoje obveznosti iz členov 1 in 3 Uredbe (ES) št. 1073/99 glede ustrezne preiskave v Turčiji, saj naj ne bi uporabila določenih metod preiskave.

58. *Komisija* meni, da se pritožnica spet omejuje na izpodbijanje ugotovitev in presoje Sodišča prve stopnje glede dejstev. Niti Turčija niti Komisija naj ne bi bili na podlagi določb, ki se uporabljajo v tem primeru, zavezani k posredovanju vzorcev žigov ali podpisov. Glede dolžnosti opozorila uvoznikom, ki naj bi jo imela po mnenju pritožnice, Komisija opominja na to, da

sporni uvozi v obravnavanem primeru izhajajo iz obdobja od aprila 1995 do novembra 1997, medtem ko so se dvomi o pristnosti in o vsebinski pravilnosti turških potrdil A.TR.1 pojavili šele pozneje, namreč leta 1998.

59. *Pritožnica* s *šestim pritožbenim razlogom* zatrjuje, da Sodišče prve stopnje ni opredelilo tega, da Komisija ni vključila carinskega odbora ali pridružitvenega sveta kot kršitev. V tej zvezi se sklicuje na sodbo „Turški televizijski sprejemniki“.[3]

60. *Komisija* navaja, da zaradi pripravljenosti sodelovanja turških organov, ki je bilo konsistentno in brez napak, ni imela razloga za vključitev carinskega odbora ali pridružitvenega sveta.

61. *Pritožnica* s *sedmim pritožbenim razlogom* navaja, da Sodišče prve stopnje ni upoštevalo njenega upravičenega interesa glede razglasitve ničnosti sporne odločbe v zvezi s potrdilom A.TR.1 D 437214, saj naj zaradi triletnega roka iz člena 218(3) CZS glede na sodbo Sodišča prve stopnje o domnevnem „ponaredku“ potrdila D 437214 ne bi bilo več dopustno s ponovnim sklepom naložiti plačila carine, ki je enkrat že bila odpuščena ali povrnjena.

62. Po mnenju *Komisije* je pritožnica nepravilno razlagala člen 905 in naslednje člene uredbe za izvajanje CZS in člena 218(3) CZS, saj je bila sporna odločba v obravnavanem primeru sprejeta v zgoraj navedenih rokih, Sodišče prve stopnje pa je ni razglasilo za nično.

63. *Pritožnica* z *osmim pritožbenim razlogom* zatrjuje, da Sodišče prve stopnje ni upoštevalo tega, da bi bilo celo ob predpostavki, da sporna potrdila niso pristna, glede na hude kršitve turških organov in Komisije ter zaradi razmerja med gospodarskimi subjekti in upravo, nepravično, da bi morala odgovarjati za škodo, ki izhaja iz sporne odločbe.

64. *Komisija* spominja na to, da se v sporni odločbi ni opredelila glede skrbnega ravnanja ali malomarnosti pritožnice in da so zato navedbe pritožnice, ki se nanašajo na to vprašanje, neutemeljene.

65. *Pritožnica* z *devetim pritožbenim razlogom* graja dejstvo, da je Sodišče prve stopnje zanikalo aktivno sodelovanje turških carinskih organov pri izdaji in uporabi spornih 32 potrdil A.TR.1 v smislu člena 220(2)(b) CZS.

3 – Sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. maja 2001 v združenih zadevah Kaufring in drugi (T-186/97, T-187/97, od T-190/97 do T-192/97, T-210/97, T-211/97, od T-216/97 do T-218/97, T-279/97, T-280/97, T-293/97 in T-147/99, Recueil, str. II-1337).

66. *Komisija* v zvezi s tem navaja, da ravno zato, ker gre v obravnavanem primeru za ponarejena potrdila, ki jih niso izdali turški organi, ne gre za „aktivno napako“ turških organov v smislu člena 220(2)(b) CZS.

IV – Pravna presoja

A – *Uvodne opombe*

1. Materialnopravni preudarki

67. Uredba (EGS) št. 2913/92 o carinskem zakoniku Skupnosti je začela veljati 22. oktobra 1992, v skladu z njenim členom 253 pa se uporablja od 1. januarja 1994. Carinski predpisi, vsebovani v številnih uredbah in direktivah Skupnosti, so bili na podlagi carinske unije strnjeni v carinski zakonik, ki vsebuje carinsko zakonodajo, vključno s predpisi za izvajanje, ki se sprejmejo na ravni Skupnosti in na nacionalni ravni. Splošna pravila in postopki carinskega zakonika naj bi z vidika koncepta notranjega trga zagotavljali enotno izvajanje vseh ukrepov v zvezi s carinsko tarifo in drugih ukrepov, tudi ukrepov skupne kmetijske in trgovinske politike, sprejetih na ravni Skupnosti v zvezi z blagovno menjavo med Skupnostjo in tretjimi državami. Kodifikacija carinske zakonodaje Skupnosti se ni omejila na normativno-tehnično podajanje obstoječe carinske zakonodaje; hkrati so bile uvedene tudi spremembe, da bi bili carinski predpisi bolj konsistentni in poenostavljeni ter da bi bile odpravljene praznine, ki še vedno obstajajo, da se tako lahko na tem področju sprejme popolna ureditev Skupnosti. Tako carinski zakonik med drugim za naknadno izterjavo, povračilo in odpust uvoznih in izvoznih dajatev predvideva nove določbe, ki so deloma pomenile nadaljnji razvoj prejšnjih predpisov, deloma pa so uvedle spremembe. [4]

68. K starejšim predpisom Skupnosti, ki so bili razveljavljeni zaradi uvedbe carinskega zakonika, je v skladu s členom 251 CZS spadala Uredba (EGS) št. 1697/79, [5] katere člen 13 velja za predhodno določbo današnjega člena 239 CZS [6] in ga je Sodišče večkrat razlagalo. Kot pri tej določbi gre pri členu 239 CZS za generalno klavzulo,

4 – Glej Dollen, M., „Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, zvezek 24/1993, str. 754 in 755; Berr, C., Trémeau, H., *Le droit douanier*, 4. izdaja, Pariz 1997, str. 219.

5 – Uredba Sveta (EGS) št. 1697/79 z dne 24. julija 1979 o naknadni izterjavi uvoznih ali izvoznih dajatev, ki se od dolžnika niso zahtevale za blago, deklarirano za carinski postopek z obveznostjo plačila takih dajatev.

6 – Glej Müller-Eiselt, P., „Nacherhebung – Erlass – Erstattung – Gedanken zum Vertrauensschutz in die Zollerhebung“, *Vertrauensschutz in der Europäischen Union*, Köln 1998, str. 106.

ki temelji na načelih pravičnosti,[7] v okviru katere se zaradi uresničevanja načela varstva zaupanja v pravo v drugih primerih, kot so v praksi najpogostejši in izrecno urejeni, lahko odpustijo ali povrnejo dolgovane uvozne ali izvozne dajatve, če ne gre niti za goljufivo ravnanje niti za malomarnost udeleženega. Komisija mora pri odločitvi, ali gre za poseben primer v smislu te določbe v okviru široke diskrecijske pravice, ki jo ima pri tem, presojati celotno dejansko stanje ter tehtati interes Skupnosti glede upoštevanja carinskih predpisov in interes gospodarskega subjekta, ki ravna v dobri veri, da ne bo utrpel škode, ki presega običajno poslovno tveganje.

69. Generalna klavzula iz člena 239 CZS se uporabi predvsem takrat, ko bi bilo zaradi razmerja med gospodarskim subjektom in upravo nepravično, da bi moral gospodarski subjekt odgovarjati za škodo, ki mu ob pravilnem ravnanju ne bi nastala.[8] Sodna praksa Sodišča načeloma zahteva, da je zadevni gospodarski subjekt v primerjavi z drugimi gospodarskimi subjekti, ki opravljajo enako dejavnost, v „izrednem položaju“.[9] Kdaj gre za take „posebne okoliščine“ v smislu člena 239 CZS, sta podrobneje opredelila tako Sodišče v svoji sodni praksi kot tudi zakonodajalec Skupnosti v uredbi za izvajanje CZS.[10]

70. Pravo Skupnosti pa v skladu s členom 904 uredbe za izvajanje CZS za tako posebno okoliščino izrecno ne priznava

7 – Sodbi z dne 12. marca 1987 v zadevi Cerealmangimi in Italgrani proti Komisiji (244/85 in 245/85, Recueil, str. 1303, točka 10) in z dne 18. januarja 1996 v zadevi SEIM (C-446/93, Recueil, str. I-73, točka 41). Sack, J., *Zollrecht, Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*, zvezek 1, C. II, točka 82, str. 27, omenja le člen 905 uredbe za izvajanje CZS kot splošno določbo, ki upošteva načelo pravičnosti in ki je izjemno pomembna v praksi, očitno zato, ker ta določba vsebuje predpostavko za obstoj „posebnega primera“. Drugi avtorji, na primer Müller-Eiselt, P., *na navedenem mestu* (opomba 6), str. 106, kot odločilno določbo izključno ali pretežno omenjajo člen 239 CZS. Pravilneje bi bilo, da se člen 239(1), druga alinea, CZS v povezavi s členom 905 uredbe za izvajanje CZS uporabi kot pravno podlago za odpust oziroma povračilo uvoznih dajatev na podlagi posebnih okoliščin.

8 – Sodba z dne 26. marca 1987 v zadevi Coopérative agricole d'approvisionnement des Avirons (58/86, Recueil, str. 1525, točka 22).

9 – Sodbi Sodišča z dne 25. februarja 1999 v zadevi Trans-Ex-Import (C-86/97, Recueil, str. I-1041, točka 21) in z dne 7. septembra 1999 v zadevi De Haan Beheer (C-61/98, Recueil, str. I-5003, točka 52); sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. maja 2001 v zadevi Kaufring in drugi (navedena v opombi 3, točka 218).

10 – Huchatz, W., *Lehrbuch des Europäischen Zollrechts* (ur. Witte, P., Wolffgang, H.-M.), Hamm 2007, str. 414, meni, da sta Sodišče in Komisija vnaprej začrtala razlago tega nedoločnega pravnega pojma. Člen 239 CZS zasleduje dve vrsti ciljev. Po eni strani razširja skupine primerov, vsebovanih v členih 236, 237 in 238, s seznamom posameznih primerov, določenih v uredbi za izvajanje CZS (člen 900 uredbe za izvajanje CZS), pri katerih sta povračilo oziroma odpust prav tako mogoča. To, da je bil ta seznam uvrščen v uredbo za izvajanje CZS, omogoča Komisiji, da v okviru svojih prenesenih zakonodajnih pristojnosti v skladu s členom 202, tretji odstavek, ES v to skupino vključi nove posamezne primere, na primer na podlagi predlogov nacionalnih carinskih uprav ali na podlagi sodne prakse Sodišča. Po drugi strani je nacionalna uprava pooblaščena, da poleg vseh primerov, navedenih v členih od 236 do 238 in v členu 900 uredbe za izvajanje CZS, v „posebnih“ posameznih primerih odobri povračilo ali odpust, če gre za okoliščine, ki ne vključujejo niti goljufivega ravnanja niti malomarnosti udeleženega (člen 899(2) uredbe za izvajanje CZS). Primeri, v katerih je povračilo mogoče in ki so našteti v CZS in v uredbi za izvajanje CZS, pa niso dokončni, saj poleg tega obstajajo položaji, ki so lahko predmet povračila. Tako lahko pridejo do izraza vidiki pravičnosti in v posameznem primeru se lahko doseže pravičnost. Tudi pri tem ima posebno vlogo kazuistika sodišč Skupnosti. Tako Huchatz, W., *Zollkodex* (ur. Witte, P.), 4. izdaja, München 2006, člen 239, točka 30, napotuje na to, da se lahko za opredelitev pojma „posebnih okoliščin“ v smislu člena 239(1), druga alinea, CZS in člena 905 uredbe za izvajanje CZS poseže po sodni praksi, zlasti po sodni praksi Sodišča (tudi glede prejšnjega prava).

predložitve dokumentov ali potrdil, ki utemeljujejo preferencialno tarifno obravnavanje in za katere se naknadno izkaže, da so bili lažni ali ponarejeni, čeprav so bili predloženi v dobri veri. Zakonodajalec Skupnosti je s sprejetjem izključitve tega dejanskega stanja v carinsko zakonodajo Skupnosti prevzel dosedanjo sodno prakso Sodišča. [11]

2. Procesnopravni preudarki

72. S procesno-pravnega vidika menim, da je zaradi obširnih in podrobnih navedb pritožnice o natančnem poteku dogodkov, ki so bili povod za ta spor, nujno treba spomniti na to, da je pritožba na Sodišče v skladu s členom 225(1), drugi pododstavek, ES omejena na pravna vprašanja. Člen 58 Statuta Sodišča podrobneje določa, da se pritožba lahko vloži zaradi nepristojnosti Sodišča prve stopnje, zaradi kršitve postopka ali zaradi kršitve zakonodaje Skupnosti.

71. Če upoštevamo, da je po eni strani pritožnica na prvi stopnji z ničnostno tožbo v skladu s členom 230 ES izpodbijala odločbo Komisije v glavnem z obrazložitvijo, da gre v njenem primeru za obstoj posebne okoliščine v smislu člena 239(1), druga alinea, CZS v povezavi s členom 905 uredbe za izvajanje CZS in da po drugi strani njeni zahtevi po odpustu uvoznih dajatev vsaj na prvi pogled nasprotuje člen 904 uredbe za izvajanje CZS, je treba izhajati iz tega, da pravkar navedene določbe predstavljajo materialno-pravni okvir, v katerem bo moralo Sodišče odločati o dopustnosti in utemeljenosti te pritožbe.

73. Pri presoji, ali se lahko neki očitek dopustno poda v okviru pritožbe, je zato treba upoštevati, da je namen pritožbenega postopka nadzor nad uporabo prava s strani Sodišča prve stopnje in nikakor ne ponovitev postopka na prvi stopnji. Zgolj ponovitev tožbenih razlogov na prvi stopnji ni dopusten očitek v okviru pritožbe. Pritožba mora namreč natančno označiti tako dele izpodbijane sodbe, glede katerih se ugotavljajo napake, kot tudi argumente, na katerih temelji predlog za razveljavitev. [12]

11 – Glej temeljno sodbo z dne 13. novembra 1984 v združenih zadevah Van Gend & Loos proti Komisiji (98/83 in 230/83, Recueil, str. 3763, točke od 15 do 17), v kateri sprejem neveljavnih potrdil o poreklu blaga ni bil priznan za posebno okoliščino z obrazložitvijo, da je mogoče tako okoliščino šteti k poklicnim tveganjem, ki jim je carinska špedicija izpostavljena glede na naravo svoje dejavnosti. Glej tudi sodbe z dne 11. decembra 1980 v zadevi Acampora (827/79, Recueil, str. 3731, točka 8); z dne 27. junija 1991 v zadevi Mecanarte (C-348/89, Recueil, str. I-3277, točka 24) in z dne 17. julija 1997 v zadevi Pascoal & Filhos (C-97/95, Recueil, str. I-4209, točke od 57 do 60).

12 – Rengeling, H.-W., Middeke, A., Gellermann, M., *Handbuch des Rechtsschutzes in der Europäischen Union*, München 2003, odstavek 28, točki 22 in 24, str. 500 in 501. Sodbi z dne 6. marca 2003 v zadevi Interporc proti Komisiji (C-41/00 P, Recueil, str. I-2125, točka 15) in z dne 29. aprila 2004 v zadevi Komisija proti CAS Succhi di Frutta (C-496/99 P, Recueil, str. I-3801, točka 48).

B – *Presoja pritožbenih razlogov*

1. Prvi pritožbeni razlog: kršitev načela delitve nalog med državo izvoznico in državo uvoznico

a) Delitev nalog med državo izvoznico in državo uvoznico

74. Glede na zatrjevano kršitev načela delitve nalog med pristojnimi organi države izvoznice in države uvoznice pri presoji pristnosti oziroma pravilnosti potrdil o gibanju blaga je treba ugotoviti, da so bili sklepi Sodišča prve stopnje v točkah 120, 121, 150, 323 in 324 izpodbijane sodbe, na katere pritožnica napotuje v svoji pritožbi, sprejeti ob upoštevanju določb sporazuma o pridružitvi med EGS in Republiko Turčijo ter na podlagi ustaljene sodne prakse Sodišča.

75. Člen 15 Sklepa št. 1/96 določa, da se nadzor nad pristnostjo in pravilnostjo potrdil izvaja v okviru medsebojne upravne pomoči v skladu s členom 29 in prilogo 7 k Sklepu št. 1/95. Ta upravna pomoč se v skladu s členoma 3 in 4 te priloge izvaja tako, da se informacije o ugotovljenih ali nameravanih ravnanjih, ki kršijo ali bi lahko kršila carinsko zakonodajo, na zahtevo ali po uradni dolžnosti izmenjujejo med organi pogodbenih strank. Učinkovitost tega sistema upravnega sodelovanja nujno predpostavlja delitev pristojnosti med udeleženimi organi, ki jo Sodišče izrecno priznava.

76. V skladu z ustaljeno sodno prakso določitev porekla blaga temelji na porazdelitvi pristojnosti med organi države izvoznice in organi države uvoznice; medtem ko prvi določajo poreklo, se delovanje te ureditve zagotavlja s sodelovanjem udeleženih uprav obeh strani. Ta ureditev je utemeljena s tem, da organi države izvoznice lahko najbolje neposredno ugotovijo dejstva, ki so odločilna za poreklo.[13] Ta porazdelitev pristojnosti ima za določitev porekla blaga to dodatno prednost, da vodi k zanesljivim in enotnim rezultatom in s tem preprečuje preusmer-

13 – Sodbe Sodišča z dne 12. julija 1984 v zadevi Les Rapides Savoyards in drugi (218/83, Recueil, str. 3105, točka 26), ki se nanaša na Sporazum med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Švicarsko konfederacijo z dne 22. julija 1972; z dne 7. decembra 1993 v zadevi Huygen in drugi (C-12/92, Recueil, str. I-6381, točki 24 in 25), ki se nanaša na Sporazum med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Republiko Avstrijo z dne 22. julija 1972, in z dne 5. julija 1994 v zadevi Anastasiou in drugi (C-432/92, Recueil, str. I-3087, točka 38), ki se nanaša na Pridružitveni sporazum z dne 19. decembra 1972 med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Republiko Ciper. Glej tudi sodbo z dne 14. maja 1996 v združenih zadevah Faroe Seafood in drugi (C-153/94 in C-204/94, Recueil, str. I-2465, točka 19).

janje prometa in izkrivljanje konkurence v trgovini.

77. Ta sistem lahko deluje le, če carinska uprava države uvoznice prizna ugotovitve, ki so jih zakonito podali organi države izvoznice. [14] Kot je Sodišče ugotovilo v sodbi Les Rapides Savoyards in drugi, [15] je v okviru mednarodnih sporazumov o prosti trgovini, ki utemeljujejo medsebojne obveznosti med Skupnostjo in neko tretjo državo, priznavanje odločitev, ki so jih zakonito sprejeli organi te tretje države, s strani carinskih uprav držav članic nujno tudi zato, da lahko po drugi strani Skupnost od carinskih organov te države zahteva upoštevanje odločitev, ki so jih sprejeli carinski organi držav članic o poreklu blaga, ki je bilo iz Skupnosti izvoženo v to državo.

78. Carinski organi države uvoznice na podlagi predložitve dokazila o preferencialnem dogovoru sicer niso pravno zavezani uvozniku odobriti zahtevanega preferencialnega obravnavanja. Če pa je bilo dokazilo o preferencialnem dogovoru izdano v skladu s predpisi, velja pravna domneva o njegovi materialni pravilnosti. Zato s predložitvijo dokazila o preferencialnem dogovoru nastane vsaj zavezujoč učinek v dejanskem smislu, to pomeni glede ugotovitev dejstev carinskih organov v državi izvoznici. [16]

79. Iz tega izhaja, da carinski organi države uvoznice za blago, ki je bilo uvoženo na podlagi zakonito izdanega potrdila carinskih organov države izvoznice, v skladu z določbami sporazuma o pridružitvi ne smejo zavrniti uporabe preferencialnega obravnavanja.

80. Četudi carinski organi države uvoznice upravičeno dvomijo v dejansko poreklo tega blaga, lahko carinske organe države izvoznice zgolj zaprosijo, naj naknadno preverijo to poreklo. [17]

81. Ta sistem sodelovanja in porazdelitve nalog med carinskimi upravami nujno privede do tega, da so naloge vezane tudi na rezultate naknadnega preverjanja, če so carinski organi države izvoznice lahko določili poreklo zadevnega blaga. Le v posebnem primeru, če carinski organi države izvoznice niso mogli izpeljati naknadnega preverjanja v skladu s predpisi, lahko carinski organi države uvoznice v skladu s sodno prakso Sodišča sami preverijo pristnost in pravilnost

14 – Sodbi Faroe Seafood in drugi (navedena v opombi 13, točka 20) in z dne 9. februarja 2006 v zadevi Sfakianakis (od C-23/04 do C-25/04, ZOdl., str. I-1265, točka 23).

15 – Navedena v opombi 13, točka 27.

16 – Prieß, H.-J., *Zollkodex, na navedenem mestu* (opomba 10), člen 27, točka 41.

17 – Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca Légerja, predstavljene 20. oktobra 2005 v zadevi Sfakianakis (sodba, navedena v opombi 14, točka 33).

spornih potrdil in upoštevajo druge dokaze glede porekla spornega blaga. [18]

82. V nasprotju z mnenjem pritožnice pa sodne prakse ni mogoče razlagati tako, da obstaja pravica države uvoznice do preverjanja v taki obliki, da bi ta lahko v celoti preverila in povzročila dvome najprej o zakonitosti in nato o presoji države izvoznice. Sodišče je namreč v sodbi Pascoal & Filhos [19] odločilo, da lahko organi države uvoznice samo na podlagi okoliščine, da pristojni organi države članice izvoznice po opravljenem naknadnem preverjanju izjavijo, da potrdilo za dejansko izvoženo blago ne velja, ugotovijo, da dajatve, dolgovane v skladu z zakonskimi predpisi, niso bile zahtevane in zato njihovo plačilo lahko naknadno zahtevajo. Poleg tega je Sodišče ugotovilo, da v zadevni ureditvi nič ne zavezuje zadnjenavedenih organov, naj raziščejo pravilnost rezultatov preverjanja ali poreklo blaga.

83. Zato je treba ugotoviti, da so bili italijanski organi in Komisija – v skladu s sodno prakso Sodišča in kot je Sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo v točkah 120 in 121 izpodbijane sodbe – načeloma vezani na presojo turških organov glede pristnosti spornih 32 potrdil. Za to, da bi se morala spremeniti razdelitev pristojnosti med turškimi carinskimi organi in carinskimi organi Skupnosti, ki je zakonsko določena, ni nobenega objektivnega razloga. Strinjati se je namreč treba z mnenjem Komisije, da carinski organi Skupnosti sploh ne bi bili sposobni sami presoditi, ali so izvozna potrdila tretje države, ki so jim bila predložena, pristna ali ponarejena. To lahko zato ugotovijo izključno ustrezni strokovni carinski organi države izvoznice, v obravnavanem primeru torej turški carinski organi.

b) Vprašanje drugačne presoje ob takem ravnanju organov države izvoznice, ki pomeni zlorabo

84. Menim, da ni treba preučiti vprašanja, ali je presoja drugačna, če obstajajo nepravilnosti, ki se na koncu kažejo v sodelovanju carinskih organov tretje države, kajti vsaj v obravnavanem primeru glede na ugotovitve Sodišča prve stopnje ni mogoče dokazati ravnanja turških organov, ki bi pomenilo zlorabo. Poleg tega gre tu za dejstva, katerih presoja je načeloma pridržana Sodišču prve stopnje [20] in ki jih Sodišče preveri le, če iz spisa izhaja, da so ugotovitve dejansko

18 – Sodba Huygen in drugi (navedena v opombi 13, točka 27).

19 – Navedena v opombi 11, točka 37.

20 – Sodbi z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah Aalborg Portland in drugi (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123, točka 48) in z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Thyssen Stahl proti Komisiji (C-194/99 P, Recueil, str. I-10821, točka 33). Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., *Procedural Law of the European Union*, 2. izdaja, London 2006, str. 453, točka 16-003, opozarjajo na to, da Sodišče ni pristojno za ugotavljanje dejstev. Okoliščina, da je pritožba omejena na pravna vprašanja, pomeni, da je za to izključno pristojno Sodišče prve stopnje. Iz tega izhaja, da pritožnik ne more niti izpodbijati ugotovljenih dejstev Sodišča prve stopnje niti ne sme navajati dejstev, ki jih ni ugotovilo Sodišče prve stopnje v postopku na prvi stopnji.

napačne.[21] Če so bili dokazi pridobljeni v skladu s predpisi in če so bila upoštevana splošna pravna načela ter predpisi o dokaznem bremenu in dokaznem postopku, je torej Sodišče prve stopnje izključno pristojno za presojo dokazne vrednosti predloženih dokazov.[22]

85. Glede opredelitve 32 uvoznih potrdil, ki so predmet spora, kot ponaredb, Sodišče prve stopnje v točki 122 izpodbijane sodbe najprej omenja dopis turških organov z dne 8. marca 1999 carinski službi Ravene, ki mu je bil priložen seznam teh 32 potrdil, za katere so turški organi menili, da so ponarejeni. Poleg tega Sodišče prve stopnje v točki 125 opozarja na dvoumnost, ki izhaja iz primerjave ugotovitev v tem dopisu z ugotovitvami v dopisu z dne 22. aprila 1999, ki ga je stalno predstavništvo poslalo UCLAF. Takrat je bila težava udeležencev v tem, ali iz pisnih izjav turških organov nedvomno izhaja, da so sporna potrdila lažna ali zgolj nepravilna potrdila. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da bi se formulacija „not correct […] and not issued according to the rules“ lahko razlagala tudi tako, da zadevna potrdila niso ponarejena. Kot pa je Sodišče prve stopnje ugotovilo v točki 129 izpodbijane sodbe, je bilo mogoče na podlagi dopisa turških organov z dne 22. avgusta 2003 odpraviti vse dvome o tem, ali gre za ponaredbe. Sodišče prve stopnje je lahko zaradi dejstev, ki so mu bila predložena, ne da bi napačno uporabilo pravo, sklenilo, da je 32 uvoznih potrdil, ki so predmet spora, ponarejenih.

86. Sodišče prve stopnje je v zvezi z očitkom pritožnice glede domnevnega sodelovanja turških organov v točki 167 navedlo, da izdaja dokumentov, ki se izkažejo kot lažni, sama po sebi ne dopušča sklepanja o kakršnem koli goljufivem sodelovanju med izvozniki in carinskimi organi, ki so jih izdajali. Sodišče prve stopnje je tako, ne da bi s tem napačno uporabilo pravo, opozorilo na neobstoj dokazov, ki bi kazali na udeležbo turških organov pri ponaredbah.

87. Dalje se ni mogoče strinjati s trditvijo pritožnice, da izdaja nepravilnih potrdil pomeni bistveno nepravilnost, ki upravičuje neupoštevanje presoje turških organov. Ta trditev bi namreč vzbudila dvom o porazdelitvi nalog, ki jo priznava Sodišče, med državo izvoznico in državo uvoznico pri preverjanju pristnosti oziroma pravilnosti potrdil. Poleg tega ni dovoljeno posplošeno enačiti izdaje nepravilnih potrdil s strani pristojnih carinskih organov na podlagi napake s ponarejanjem potrdil, ki pomeni kaznivo dejanje.

88. Zato je treba prvi pritožbeni razlog zavrniti.

21 – Sodba Aalborg Portland in drugi (navedena v opombi 20, točka 48).

22 – Glej sklepne predloge generalnega pravobranilca Ruiz-Jaraboja Colomerja, predstavljene 11. februarja 2003 v zadevi Aalborg Portland in drugi (sodba, navedena v opombi 20, točka 38). Sodbi z dne 21. junija 2001 v združenih zadevah Moccia Irme in drugi proti Komisiji (od C-280/99 P do C-282/99 P, Recueil, str. I-4717, točka 78) in z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji (C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 24).

2. Drugi pritožbeni razlog: kršitev pravice do vpogleda v spis ali drugih pravic obrambe

89. Pritožnica zatrjuje kršitev njene pravice do vpogleda v spis. Ker Sodišču predlaga, naj preizkusi obseg njenih pravic obrambe v upravnem postopku, gre pri tem za pravno vprašanje, ki se nanaša na procesno pravo, in s tem za dopusten pritožbeni razlog.

90. Pritožnica navaja, da je imela vpogled izključno v take dokumente, na katere je Komisija oprla izpodbijano odločbo. Nasprotno pa naj ji ne bi bil odobren vpogled v tako imenovane dokumente o okoliščinah zadeve in v zaupne dokumente, h katerim naj bi Komisija štela tudi poročila UCLAF oziroma OLAF.

91. Sodišče prve stopnje je ob sklicevanju na lastno sodno prakso [23] v točki 88 izpodbijane sodbe najprej navedlo, da načelo spoštovanja pravic obrambe v povezavi z upravnim postopkom, ki se nanaša na odpust carin, obsega samo to, da lahko zadevna stranka primerno predstavi svoje stališče glede dejstev, v katere so vključeni dokumenti v njeno breme, na katerih je Komisija utemeljila svojo odločitev. Komisiji torej ni treba po uradni dolžnosti omogočiti vpogleda v vse dokumente, ki so morda povezani z obravnavanim primerom, ki ji je predložen v okviru zahtevka za odpust. Če zadevna stranka meni, da so ti dokumenti potrebni za dokazovanje posebnih okoliščin in/ali neobstoja malomarnosti ali goljufivega ravnanja, mora v skladu z določbami, ki so jih institucije Skupnosti sprejele na podlagi člena 255 ES, zahtevati dostop do teh dokumentov.

92. Sodišče prve stopnje je dalje v točki 89 opozorilo na to, da mora Komisija na zahtevo zadevne stranke dovoliti vpogled v vse nezaupne upravne dokumente, ki se nanašajo na izpodbijano odločbo. Če take zahteve ni, torej ni avtomatičnega dostopa do dokumentov, s katerimi razpolaga Komisija. [24]

93. Te preudarke Sodišča prve stopnje je treba raziskati ob upoštevanju tega, da se pravica do dostopa do dokumentov v današnjem času različno izraža tako v zakonodajah držav članic kot tudi v pravu Skupnosti. Po eni strani je ta pravica neločljivo povezana s tistimi postopkovnimi jamstvi v okviru upravnega postopka, ki so naslovniku upravne odločbe zagotovljena zaradi uresničevanja načela zakonitosti dejanj državnih organov. Po drugi strani je mogoče to pravico razumeti kot izraz pravice javnosti do dostopa do informacij, ki od vseh organov in drugih ustanov države zahteva pregledno

23 – Sodbi Sodišča prve stopnje z dne 11. julija 2002 v zadevi Hyper proti Komisiji (T-205/99, Recueil, str. II-3141, točka 63) in z dne 27. februarja 2003 v zadevi Bonn Fleisch Ex- und Import proti Komisiji (T-329/00, Recueil, str. II-287, točka 46).

24 – Sodbe Sodišča prve stopnje z dne 19. februarja 1998 v zadevi Eyckeler & Malt proti Komisiji (T-42/96, Recueil, str. II-401, točka 81); z dne 17. septembra 1998 v zadevi Primex Produkte Import-Export in drugi proti Komisiji (T-50/96, Recueil, str. II-3773, točka 64) in Bonn Fleisch Ex- und Import proti Komisiji (navedena v opombi 23, točka 46).

delovanje, ki je zavezano demokratičnemu nadzoru. [25]

94. Člen 255 ES konkretizira načelo preglednosti, določeno v členu 1(2) EU, in hkrati uresničuje svobodo obveščanja državljanov Unije, ki jo zagotavlja člen 42 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije [26]. V obravnavanem sporu pa je šlo v prvi vrsti za vprašanje varstva pravic posameznika v okviru upravnega postopka, na koncu katerega je Komisija odločila o odpustu uvoznih carin v skladu s členom 239 CZS. Zato bi bilo treba pritožnico napotiti na možnost zahtevka v skladu s členom 255 ES zaradi specifične funkcije te pravne podlage, le če za njihovo varstvo ni imela na voljo nobenih posebnih določb. Toda pritožnica je vsekakor razpolagala s pravico biti slišan, ki jo priznava sodna praksa sodišč Skupnosti, [27] ter pravico do vpogleda v spis v okviru upravnega postopka pred Komisijo.

95. Kot je Sodišče večkrat poudarilo, spadajo pravice obrambe kot temeljne pravice k splošnim pravnim načelom, katerih varstvo mora zagotavljati Sodišče, [28] pri čemer se ravna po skupnih ustavnih tradicijah držav članic in po napotkih, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb, na primer iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (EKČP), podpisane 4. novembra 1950 v Rimu, ki so jih sklenile države članice ali pa so k njim pristopile. [29]

25 – Generalni pravobranilec Tesauro v sklepnih predlogih z dne 28. novembra 1995 v zadevi Nizozemska proti Svetu (C-58/94, Recueil, str. I-2169, točke od 13 do 15) prav tako razlikuje med funkcijo dostopa do javnih dokumentov zaradi varstva pravic posameznika v okviru upravnega postopka in splošnim interesom javnosti do informacij v zvezi z delovanjem države.

26 – Broberg, M., „Access to documents: a general principle of Community law?“, *European Law Review* (2002), str. 196 in 197, opozarja na to, da je bil prvi resnični korak k zagotavljanju pravice do vpogleda v dokumente organov Skupnosti storjen s podpisom sklepne listine k maastrichtski pogodbi 7. februarja 1992. V izjavi št. 17 te sklepne listine države članice poudarjajo tesno povezavo med preglednostjo postopka odločanja in demokratičnostjo organov Skupnosti. Svet in Komisija sta na izjavo št. 17 odgovorila s sprejetjem kodeksa ravnanja o dostopu javnosti do dokumentov Sveta in Komisije (UL L 340, str. 41). Kljub temu pa sta bila koncepta o javnosti in o dostopu do dokumentov v pravo Skupnosti prevzeta šele z začetkom veljavnosti amsterdamske pogodbe. Od takrat člen 1(2) EU določa, da se odločitve v Uniji sprejemajo „čim bolj javno“. Člen 255 ES, ki je bil na novo vnesen v Pogodbo, zagotavlja, da imajo vsi državljani Unije in vse fizične ali pravne osebe s prebivališčem ali statutarnim sedežem v eni od držav članic pravico dostopa do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije. To pravico vsebuje tudi člen 42 Listine o temeljnih pravicah Evropske unije, ki je bila razglašena 7. decembra 2000 (2000/C 364/01). Končno to pravico na ravni sekundarne zakonodaje Skupnosti podrobneje opredeljujejo določbe Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43).

27 – Sodišče je v sodbi z dne 6. julija 1993 v združenih zadevah CT Control (Rotterdam) in JCT Benelux proti Komisiji (C-121/91 in C-122/91, Recueil, str. I-3873, točka 48) najprej ugotovilo, da postopek v okviru člena 13 Uredbe št. 1430/79, ki poteka pred sprejetjem odločb Komisije o povračilu ali odpustu uvoznih dajatev, obsega različne faze, od katerih nekatere potekajo na nacionalni ravni (zadevno podjetje vloži zahtevek, prvi preizkus carinskih organov) in druge na ravni Skupnosti (predložitev zahtevka Komisiji, odbor za odpust carin preizkusi zahtevek, zaslišanje skupine izvedencev, odločba Komisije, uradno obvestilo udeleženi državi članici). Dalje je Sodišče ugotovilo, da pravo Skupnosti, če ta postopek poteka v skladu z njim, zadevni osebi ponuja vsa potrebna pravna jamstva, zlasti jamstvo glede pravice biti slišan.

28 – Sodbi z dne 28. marca 2000 v zadevi Krombach (C-7/98, Recueil, str. I-1935, točki 25 in 26) in z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah PVC II (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 316).

29 – Glej sodbo z dne 6. marca 2001 v zadevi Connolly proti Komisiji (C-274/99 P, Recueil, str. I-1611, točki 37 in 38).

96. V skladu s sodno prakso Sodišča pravica do vpogleda v spis kot izraz načela varstva pravic obrambe pomeni, da mora Komisija zadevnemu podjetju dati možnost, da preuči vse dokumente v preiskovalnem spisu, ki so morda pomembni za njegovo obrambo.[30] K temu spadajo obremenilni in razbremenilni dokumenti z izjemo poslovnih skrivnosti drugih podjetij, internih dokumentov Komisije in drugih zaupnih podatkov.[31]

97. Ker pravica do vpogleda v spis ne omejuje dostopa na tiste dokumente, na katere je Komisija oprla svojo obremenilno odločbo, ampak ga razširja na vse dokumente, ki bi bili morda lahko upoštevni pri obrambi naslovnika upravne odločbe, je ta pravica v smislu te sodne prakse Sodišča širša od razlage, s katero je Sodišče prve stopnje utemeljilo svojo sodbo. Nasprotno pa ni mogoče očitati napak pri obravnavi dokumentov, razvrščenih kot zaupnih, ki morajo biti kot taki izvzeti iz vpogleda.

98. Menim, da je Sodišče prve stopnje nedopustno restriktivno razumelo pravico do vpogleda v spis v povezavi z upravnim postopkom, ki se nanaša na odpust carin, kar bi bilo načeloma treba opredeliti kot napačno uporabo prava.

99. Vendar pa menim, da drugačno pojmovanje normativnega obsega tega splošnega pravnega načela samo po sebi ne upravičuje razveljavitve izpodbijane sodbe. Nasprotno, načelo ekonomičnosti postopka in varstvena funkcija postopkovnih jamstev v prid zadevne osebe zahtevata natančno preučitev, ali bi Sodišče prve stopnje sklenilo drugače, če bi pri uporabi prava Skupnosti upoštevalo sodno prakso Sodišča.

100. Kot je namreč Sodišče ugotovilo v sodbi Hercules Chemicals[32] v povezavi s pravico do vpogleda v spis, ne gre za napačno uporabo prava, če Sodišče prve stopnje meni, da tudi vpogled v vse druge dokumente ne bi privedel do razglasitve ničnosti odločbe Komisije, ki je predmet spora, in zato zavrne navedbe pritožnice, ki se nanašajo na kršitev pravic obrambe.

101. Ta sodna praksa se navezuje na bistveno načelo splošnega upravnega prava in uprav-

30 – V tem smislu glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 29. junija 1995 v zadevi Solvay (T-30/91, Recueil, str. II-1775, točka 81) in sodbo Sodišča z dne 2. oktobra 2003 v zadevi Corus UK proti Komisiji (C-199/99 P, Recueil, str. I-11177, točke od 125 do 128).

31 – Glej sodbe z dne 13. februarja 1979 v zadevi Hoffmann-La Roche proti Komisiji (85/76, Recueil, str. 461, točki 9 in 11); z dne 8. julija 1999 v zadevi Hercules Chemicals proti Komisiji (C-51/92 P, Recueil, str. I-4235, točka 75) in z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 315).

32 – Navedena v opombi 31, točke od 80 do 82.

nega procesnega prava Skupnosti, [33] v skladu s katerim kršitev postopka utemeljuje sodno razveljavitev upravne odločbe le, če učinkuje na vsebino same odločbe.

102. Kot je pravilno predstavil generalni pravobranilec Mischo v sklepnih predlogih v zadevi PVC, [34] vpogled v spis ni sam sebi namen, ampak mora zadevni osebi ponujati možnost, da učinkovito uresničuje svoje pravice obrambe. Iz tega nujno izhaja, da nepravilnosti pri vpogledu v spis ne morejo privesti do razglasitve ničnosti izpodbijane odločbe, če niso vplivale na uresničevanje teh pravic.

103. Generalni pravobranilec Ruiz-Jarabo Colomer je v sklepnih predlogih v zadevi Aalborg Portland [35] glede pravkar navedene varstvene funkcije pravice do vpogleda v spis pojasnil, da kršitve postopka ne bi imele pomena, če bi imela zadevna oseba kljub temu na voljo primerna sredstva za obrambo. Razglasitev ničnosti odločbe naj bi tako lahko sledila le, če je mogoče ugotoviti, da bi bil sklep – če bi se kar najbolj skrbno spoštovala pravila postopka – za zadevno osebo ugodnejši, ali če ravno zaradi te napake v obliki ni mogoče ugotoviti, ali bi bila odločba drugačna.

104. Sodišče prve stopnje je v bistvenem uporabilo to argumentacijo, ko je v točki 94 izpodbijane sodbe zavrnilo očitek kršitve pravice do vpogleda v spis z obrazložitvijo, da je v vsakem primeru neupoštevno, če dokumenti, ki niso bili namenjeni utemeljitvi izpodbijane odločbe, niso bili sporočeni, ker taki dokumenti nikakor ne morejo vplivati na izpodbijano odločbo. Ta sklep spada k presoji dejstev, ki jo opravi Sodišče prve stopnje, in ga pravno ni mogoče grajati.

105. Glede tistih dokumentov, s katerimi je Komisija utemeljila izpodbijano odločbo, je treba opozoriti na to, da Sodišče prve stopnje ni spregledalo okoliščine, da je zastopnik pritožnice 6. avgusta 2002, ko je bil v prostorih Komisije omogočen vpogled v spis, ki je bil podlaga izpodbijani odločbi, podpisal pisno izjavo, v kateri je izrecno potrdil, da je imel dostop do vseh dokumentov, ki so bili v neposredni ali posredni zvezi s sporom. Tej izjavi je bil priložen seznam, na katerem so bili navedeni vsi dokumenti, do katerih je imel dostop navedeni zastopnik. Kot je

33 – Tako je za utemeljenost ničnostne tožbe potrebna kršitev „bistvenih“ določb postopka, pri čemer pa se ne razlikuje med „bistvenimi“ in „nebistvenimi“ določbami postopka, ampak je vse odvisno od „bistvenosti“ kršitve. V vsakem posameznem primeru se presoja, ali gre za bistveno kršitev postopka, saj je lahko kršitev istega predpisa glede na vsakokratne okoliščine različno huda. Na splošno se bistvenosti določbe postopka pritrdi takrat, ko bi napaka v obliki lahko vplivala na vsebino pravnega akta ali ko je bila določba postopka sprejeta ravno zaradi varstva zadevne osebe (Rengeling, H.-W., Middeke, A., Gellermann, M., *na navedenem mestu* (opomba 12), odstavek 7, točka 98, str. 139). Sodišče je v sodbah z dne 10. julija 1980 v zadevi Distillers Company proti Komisiji (30/78, Recueil, str. 2229, točka 26) in Thyssen Stahl proti Komisiji (navedena v opombi 20, točka 31) ugotovilo, da gre za kršitev pravic obrambe, če zaradi napake Komisije obstaja možnost, da bi lahko upravni postopek, ki ga je vodila, privedel do drugačnega sklepa.

34 – Sklepni predlogi generalnega pravobranilca Mischa, predstavljeni 25. oktobra 2001 v združenih zadevah PVC (C-244/99 P in C-251/99 P, sodba z dne 15. oktobra 2002, Recueil, str. I-8375, točka 331).

35 – Navedena v opombi 22, točke od 28 do 30.

Sodišče prve stopnje izrecno ugotovilo v točkah 99 in 100 izpodbijane sodbe, sta bila med njimi poročilo misije UCLAF z dne 9. decembra 1998 ter dopis Komisije/UCLAF z istega dne, namenjen turškemu stalnemu predstavništvu, katerih nepredložitev pritožnica v pritožbenem postopku ponovno graja. Zato je lahko Sodišče prve stopnje upravičeno izhajalo iz tega, da je pritožnica, v nasprotju z njenimi trditvami, imela vpogled v te dokumente.

106. Kar zadeva zahtevek za vpogled v spis, ki ga je pritožnica vložila po sprejetju izpodbijane odločbe in po vložitvi tožbe, je Sodišče prve stopnje v točki 102 izpodbijane sodbe opozorilo na to, da ga ni mogoče upoštevati pri presoji možne kršitve pravic obrambe tožeče stranke med upravnim postopkom in da ne more vplivati na zakonitost navedene odločbe.

107. Izvajanja Sodišča prve stopnje kažejo na to, da je raziskalo, ali bi zadevni dokumenti lahko vsaj v najmanjši meri koristili pritožnici. Zato se ni omejilo na vprašanje, ali je neposredovanje zadevnih dokumentov vplivalo na vsebino končne odločbe.

108. Izvajanja Sodišča prve stopnje namreč v bistvenem kažejo na to, da zadevni dokumenti pritožnici ne le ne bi dali nobenih argumentov, ampak jih pritožnica bodisi zaradi njihove narave in njihovega predmeta ne bi mogla uveljavljati bodisi bi na podlagi njihove vsebine potrjevali ugotovitve Komisije ali vsaj ne bi omogočili nobenega protiargumenta.

109. Zato menim, da je Sodišče prve stopnje pri svoji metodi preiskave v bistvenem upoštevalo sodno prakso Sodišča in da so njegovi sklepi pravilni.

110. Na koncu je treba presoditi izvajanja Sodišča prve stopnje v zvezi z deloma nekoherentnim ravnanjem pritožnice pri uresničevanju svoje pravice do vpogleda v spis. Sodišče prve stopnje je namreč v točki 102 izpodbijane sodbe pravilno opozorilo na okoliščino, da tožeča stranka v upravnem postopku sama ni vložila nobenega nadaljnjega zahtevka za dostop do drugih delov spisa in niti ni izkoristila ponudbe Komisije z dne 10. julija 2003, da lahko dostopi do želenih dokumentov. Glede na to se zdi protislovno, da pritožnica, čeprav ve za te pomanjkljivosti pri uveljavljanju svojih pravic obrambe v postopku na prvi stopnji, očita kršitev prav teh in v pritožbenem postopku izpodbija razloge za odločitev prvostopenjske sodbe, ki jih pravno ni mogoče grajati.

111. Zato je treba drugi pritožbeni razlog zavrniti.

3. Tretji pritožbeni razlog: porazdelitev trditvenega in dokaznega bremena

112. Ugotovitev obstoja „okoliščin“ v smislu člena 239(1), druga alinea, CZS oziroma „posebnega primera“ v smislu člena 905(1) uredbe za izvajanje CZS predpostavlja zatrjevanje, dokaz in presojo določenih dejstev in okoliščin. Med strankama pa je sporno vprašanje konkretne porazdelitve trditvenega in dokaznega bremena, pri čemer pritožnica zase zahteva obrnitev dokaznega bremena oziroma njegovo zmanjšanje. S tem da pritožnica s svojimi navedbami Sodišču prve stopnje očita, da ni upoštevalo procesnopravnih načel o dokaznem bremenu, uveljavlja napačno uporabo prava Skupnosti in s tem dopusten pritožbeni razlog. [36]

113. Obravnava tega pritožbenega razloga najprej zahteva nekaj temeljnih preudarkov o porazdelitvi dokaznega bremena v okviru postopka povračila oziroma odpusta uvoznih dajatev.

114. Vnaprej je treba upoštevati, da mora v skladu s splošno priznanimi pravili procesnega prava praviloma tisti, ki se sklicuje na pogoje nekega predpisa, dokazati njihov obstoj. [37] Dosledno mora praviloma uvoznik razložiti in dokazati, da obstaja „posebna okoliščina“ v smislu člena 239 CZS, ki upravičuje odpust uvoznih dajatev. [38] Enako velja na primer za dokaz o poreklu blaga, če je od pojasnitve tega vprašanja odvisno, ali so uvozne dajatve lahko povrnjene. [39]

115. Obratno mora Komisija v okviru svoje odločitve, ali obstaja „posebna okoliščina“, pri

36 – Rengeling, H., Middeke, A., Gellermann, M., na navedenem mestu (opomba 12), odstavek 28, str. od 502 do 504, štejejo k procesnim določbam, na katerih kršitev se lahko opira pritožba, poleg procesnih pravil iz pogodb, statutov in poslovnika Sodišča prve stopnje tudi splošna načela prava Skupnosti, ki se nanašajo na postopek. Tako se lahko s pritožbo prav tako očita kršitev pravice udeležencev postopka biti slišan kot kršitve zoper načeli dokaznega bremena ali dokaznega postopka. V zvezi s preverjanjem pravilne uporabe predpisov o dokaznem bremenu s strani Sodišča prve stopnje glej sodbe z dne 8. julija 1999 v zadevi Anic (C-49/92 P, Recueil, str. I-4125, točka 96); z dne 6. januarja 2004 v združenih zadevah BAI in Komisija proti Bayer (C-2/01 P in C-3/01 P, Recueil, str. I-23, točke 47, 61 in 117); z dne 6. aprila 2006 v združenih zadevah General Motors proti Komisiji (C-551/03 P, ZOdl., str. I-3173, točki 51 in 52) in z dne 25. januarja 2007 v zadevi Sumitomo Metal Industries in Nippon Steel proti Komisiji (C-403/04 P in C-405/04 P, ZOdl., str. I-729, točka 39).

37 – Tako tudi generalna pravobranilka Kokott v sklepnih predlogih, predstavljenih 8. septembra 2005 v zadevi Beemsterboer Coldstore Services (C-293/04, ZOdl. 2006, str. I-2263, točka 47).

38 – Tako tudi Alexander, S., Zollkodex, na navedenem mestu (opomba 10), po členu 220, točka 4, carinski dolžnik nosi trditveno in dokazno breme za dejstva, ki utemeljujejo zahtevek za povračilo.

39 – Glej sodbo Sodišča z dne 6. julija 1993 v zadevi CT Control (navedena v opombi 27, točka 39), v skladu s katero mora uvoznik, ki želi doseči povračilo uvoznih dajatev, in ne Komisija, priskrbeti dokaz, da uvoženi izdelek izvira iz države AKP, za katero Skupnost predvideva preferencialno obravnavanje.

čemer ima ustrezno diskrecijsko pravico, [40] razložiti in dokazati, da so potrdila, ki jih je predložil uvoznik, lažna oziroma ponarejena. Nasprotno pa ji ni treba dokazati, da ne gre za posebno okoliščino, če so izpolnjeni pogoji iz člena 904(c) uredbe za izvajanje CZS, saj ta določba že vsebuje vrednotenje zakonodajalca Skupnosti, ki Komisijo zavezuje, da morebitne dobre vere uvoznika v postopku v skladu s členom 239 CZS ni mogoče varovati.

116. Kot sem navedla že v uvodnih opombah k tej zadevi, [41] je zakonodajalec Skupnosti, s tem da je sprejel to izključitveno dejansko stanje, prevzel dosedanjo ustaljeno sodno prakso Sodišča, po kateri ne gre za posebne okoliščine, ki upravičujejo odpust uvoznih dajatev, če so bili predloženi dokumenti za odobritev preferencialne tarifne obravnave za blago, prijavljeno za sprostitev v prosti promet, za katere se naknadno izkaže, da so bili ponarejeni, kljub temu, da so bili predloženi v dobri veri. Ta sodna praksa je že od temeljne sodbe Van Gend & Loos [42] med drugim utemeljena s tem, da Skupnost ni dolžna nositi negativnih posledic protipravnega ravnanja. Sodišče je ugotovilo, da je sprejem neveljavnih potrdil o poreklu v načelu mogoče šteti k poklicnim tveganjem, ki jim je gospodarski subjekt izpostavljen glede na naravo svoje dejavnosti, in ta sme vložiti odškodninsko tožbo zoper avtorja ponaredka.

117. Sodišče prve stopnje je izjeme od tega pravila priznalo le v tistih primerih ponareditev, ki presegajo običajno poslovno tveganje zadevnega gospodarskega subjekta, na primer pri kršitvah Komisije zoper svojo obveznost nadzora [43] ali če so uslužbenci carinskih organov udeleženi pri protipravnem ravnanju. [44] Tej prvostopenjski sodni praksi je treba v celoti pritrditi, saj upošteva okoliščino, da ima zadevni gospodarski subjekt, ne glede na dele postopka, ki zahtevajo njegovo udeležbo, praviloma le malo možnosti vplivanja na potek carinskega postopka in se mora zato zanesti na to, da bodo pristojni organi v okviru sistema upravnega sodelovanja izpolnjevali svoje

40 – Tako mora v skladu s sodno prakso Komisija pri presoji, ali v konkretnem primeru obstajajo posebne okoliščine, ki ne vključujejo niti malomarnosti niti goljufivega ravnanja zadevne osebe v smislu člena 239(1) CZS, upoštevati vsa pomembna dejstva (v tem smislu glej sodbo Sodišča z dne 15. maja 1986 v zadevi Oryzomyli Kavallas in drugi proti Komisiji, 160/84, Recueil, str. 1633, točka 16, in sodbo Sodišča prve stopnje z dne 9. novembra 1995 v zadevi France-aviation proti Komisiji, T-346/94, Recueil, str. II-284, točki 34 in 36).

41 – Glej točko 70 zgoraj.

42 – Navedena v opombi 11, točke od 15 do 17.

43 – Sodbi Eyckeler & Malt proti Komisiji (navedena v opombi 24, točke od 189 do 191) in Kaufring in drugi (navedena v opombi 9, točka 218).

44 – Sodišče prve stopnje je v sodbi Kaufring in drugi (navedena v opombi 9, točka 231) ugotovilo, da zgolj take napake, ki jih je mogoče razložiti z aktivnim ravnanjem pristojnih organov in ki jih razumni zavezanec za dajatev ni mogel odkriti, utemeljujejo pravico do opustitve naknadne izterjave. Ta zadeva se je nanašala na več nepravilnosti pri prenosu pridružitvenega sporazuma in iz tega izhajajoče pridružitvene zakonodaje s strani turških organov ter hude kršitve obveznosti Komisije pri nadzoru nad izvajanjem teh določb. V sodbi z dne 7. junija 2001 v zadevi Rotermund (T-330/99, Recueil, str. II-1619, točka 58) je „posebna okoliščina“ v smislu člena 239 CZS obstajala zato, ker je bilo mogoče goljufive mahinacije razumno razložiti le z aktivno udeležbo uslužbenca namembne carinske službe, tako da je Sodišče prve stopnje sklepalo, da se Komisija ne sme omejiti na to, da od tožeče stranke zahteva uradni in dokončni dokaz za tako udeležbo. Ta sodna praksa je omenjena tudi v sodbi z dne 14. decembra 2004 v zadevi Nordspedizionieri (T-332/02, ZOdl., str. II-4405, točka 58).

obveznosti. V tem smislu ne bi bilo pravično, če bi moral nositi škodo, ki dejansko izvira iz protipravnega ravnanja upravnih organov.

118. Pri tem pa je treba upoštevati, da gre lahko pri teh dejanskih stanjih, ki jih je razvila sodna praksa, le za točkovne prilagoditve ustaljeni sodni praksi, da bi se zadostilo materialni pravičnosti v posameznem primeru. Ker gre za izjeme, se lahko uporabijo le restriktivno. [45] To med drugim ustreza dozdajšnji sodni praksi sodišč Skupnosti, v skladu s katero je mogoče odpust uvoznih dajatev odobriti le pod določenimi pogoji in v posebno predvidenih primerih, tako da je treba ustrezne predpise kot izjeme od preostale običajne ureditve za uvoze razlagati ozko. [46] Pred njihovo uporabo je treba torej strogo preizkusiti dejansko stanje in presoditi predložene dokaze. Glede na splošno priznana pravila procesnega prava in zaradi jasne sodne prakse Sodišča od sodbe Van Gend & Loos naprej menim, da je logično, da pritožnica nosi trditveno in dokazno breme tudi v primeru tistih nepravilnosti, ki bi morda lahko utemeljile „posebno okoliščino“ v smislu člena 239 CZS.

119. Argumenti pritožnice, ki naj bi utemeljevali obrnitev porazdelitve dokaznega bremena, niso prepričljivi.

120. Kot pravilno navaja Komisija, v obravnavani zadevi v nasprotju s trditvami pritožnice ne gre prednostno za vprašanje o porazdelitvi dokaznega bremena. To vprašanje se namreč zastavi šele takrat, ko je neka sporna trditev o dejstvu vsaj v zasnovi dokazljiva. Medtem pa navedbe pritožnice nimajo nobene podlage, saj Sodišče prve stopnje ni našlo nobenih dokazov za njeno trditev, da turški organi pri prenosu sporazuma o pridružitvi niso izpolnili svojih obveznosti in da so kršili predpise o upravni pomoči. Iz točke 194 izpodbijane sodbe namreč izhaja, da so se misije UCLAF na turškem državnem ozemlju pričele v razumnih rokih od odkritja prve ponaredbe. Poleg tega Sodišče prve stopnje v točki 195 opozarja na to, da so turški organi preverili zelo veliko potrdil, vendar pa je bil seznam potrdil, za katera so ti menili, da so ponarejena, sorazmerno hitro posredovan carinski službi Ravene. Končno, Sodišče prve stopnje je v točki 196 poudarilo, da je bilo o spornih potrdilih izmenjane veliko korespondence med organi Skupnosti in turškimi organi. Glede na navedeno ni mogoče oporekati sklepom Sodišča prve stopnje, da trditev pritožnice, da naj bi

45 – V skladu z načelom „*exceptio est strictissimae interpretationis*“. Glede ozke razlage izjem s strani Sodišča glej na primer sodbe z dne 13. septembra 2007 v zadevi Del Cerro Alonso in drugi (C-307/05, ZOdl., str. I-7109, točka 39); z dne 23. februarja 2006 v združenih zadevah Atzeni in drugi (C-346/03 in C-529/03, ZOdl., str. I-1875, točka 79) in z dne 1. aprila 2004 v zadevi Bellio Fratelli (C-286/02, Recueil, str. I-3465, točka 46).

46 – Sodba Sodišča z dne 11. novembra 1999 v zadevi Söhl & Söhlke (C-48/98, Recueil, str. I-7877, točka 52) in sodba Sodišča prve stopnje v zadevi Bonn Fleisch Ex- und Import proti Komisiji (navedena v opombi 23, točka 63).

turški organi, zlasti turško stalno predstavništvo, od leta 2000 naprej zavračali sodelovanje s Komisijo, ni podkrepljena z nobenim dokazom.

121. Glede na ugotovitve Sodišča prve stopnje o dejstvih niso obstajali nobeni indici za domnevno sodelovanje turških organov pri ponarejanju zadevnih uvoznih potrdil, tako da je poskus pritožnice, da je mogoče enačiti dejansko stanje spora o glavni stvari in tistega v zadevi Kaufring in drugi, napačen. V nasprotju s trditvijo pritožnice predložitev dokumentov, ki so se izkazali za lažne, sama po sebi ne kaže nujno na goljufivo sodelovanje med izvozniki in carinskimi organi, ki jih izdajajo, saj bi bila sicer ureditev iz člena 904(c) uredbe za izvajanje CZS odveč.

122. Ne glede na nezadostno sklepčnost argumentacije pritožnice menim, da ji obrnitev porazdelitve dokaznega bremena niti ne bi koristila, saj sta Komisija in UCLAF/OLAF po uradni dolžnosti očitno storili vse, vključno s preiskavami na kraju samem, da bi sporazumno s turškimi organi pojasnili dejansko stanje spora o glavni stvari. Zato je zaradi neobstoja nasprotnih indicev treba izhajati iz tega, da so Komisija in turški organi izčrpali vse pravne možnosti upravne pomoči, ki jim jo priznava sporazum o pridružitvi. V tej zvezi je treba izrecno spomniti na to, da Komisija v tretjih državah, kot je Turčija, nima samostojnih pooblastil za preiskavo, ampak je odvisna od sodelovanja teh tretjih držav, tako da lahko v primeru odklonitve sodelovanja kvečjemu ustrezno sklepa.[47] Če njena prizadevanja niso pokazala na avtorstvo ponaredkov ali na kakršnekoli indice v zvezi z ravnanjem pristojnih organov, ki bi bilo v nasprotju z njihovimi obveznostmi, ni jasno, kako bi obrnitev porazdelitve dokaznega bremena koristila udeležencem. Isto velja za zmanjšano obveznost predložitve dokazov, ki jo zahteva pritožnica, saj je Komisija končno zavezana, da sklepe svojih preiskav da na voljo Sodišču prve stopnje. Tako pridobljena spoznanja zato koristijo tudi pritožnici. Izpodbijanje porazdelitve trditvenega in dokaznega bremena, kot jo je določilo Sodišče prve stopnje, ima zato lahko za cilj le to, da brez razloga naknadno izpodbija ugotovitve Sodišča prve stopnje o dejstvih, pri katerih pravo ni bilo napačno uporabljeno. Ker Sodišče načeloma poleg ugotovitev dejstev

47 – Alexander, S., Zollkodex, na navedenem mestu (opomba 10), člen 220, točka 72, opozarja na to, da je obseg preiskav, ki jih opravi misija Skupnosti, odvisen le od predmeta preiskave in dopustitve preiskav s strani konkretne tretje države. To, da je mogoče dopustitev misij Skupnosti zahtevati v okviru upravne pomoči v skladu s členom 81(1), drugi pododstavek, uredbe za izvajanje CZS ali da lahko Skupnost sodeluje pri preiskavah organov tretjih držav v skladu s členom 94(6), drugi stavek, uredbe za izvajanje CZS, naj ne bi nič vplivalo na to, da misij Skupnosti z lastnimi preiskavami ni mogoče prištevati k sistemu upravnega sodelovanja. Za primerjavo glej pristojnosti OLAF znotraj Evropske unije, Weitendorf, S., „Die interne Betrugsbekämpfung in den Europäischen Gemeinschaften durch das Europäische Amt für Betrugsbekämpfung (OLAF)“, *Europäisches und internationales Integrationsrecht*, zvezek 15, Hamburg 2006, str. 243, ter Kuhl, L., „Les pouvoirs d'enquête de l'OLAF“, *La protection des intérêts financiers de l'Union et le rôle de l'OLAF vis-à-vis de la responsabilité pénale des personnes morales et des chefs d'entreprises et admissibilité mutuelle des preuves*, Bruselj 2005, str. 90, pri čemer avtorja opozarjata na to, da je urad tudi v okviru nadzora v državah članicah odvisen od polne pomoči tamkajšnjih organov. Tako je za izvedbo preiskav na kraju samem potrebno predhodno soglasje in nadzorstvo nacionalnih organov.

ne nadzira, kako presoja dejstva Sodišče prve stopnje, je treba ta pritožbeni razlog zavrniti.

4. Četrti pritožbeni razlog: odpoved ukrepom procesnega vodstva glede dokazov

123. Pritožnica s četrtim pritožbenim razlogom izpodbija zavrnitev ukrepov procesnega vodstva, zahtevanih na podlagi členov 64(4) in 65 Poslovnika Sodišča prve stopnje, in s tem zatrjuje napačno uporabo procesnega prava, ki jo Sodišče načeloma lahko preveri. Kljub temu ostane Sodišču prve stopnje pridržana odločitev o smotrnosti ukrepov procesnega vodstva za rešitev spora. [48]

124. Glede na navedeno so kršitve postopka, ki jih zatrjuje pritožnica, neutemeljene.

125. Kar zadeva domnevno neposredovanje poročil misij UCLAF z dne 9. in 23. decembra 1998, je treba ugotoviti, da je Sodišče prve stopnje v točki 99 izpodbijane sodbe pravilno sklepalo, da je imela pritožnica vpogled v te dokumente. [49] Nadaljnjemu očitku o nepopolnosti predloženih poročil je treba oporekati s tem, da pritožnica v točki 88 svoje pritožbe priznava, da je manjkajoči del teh poročil prejela 12. oktobra 2005, tako da je bila na dan obravnave 15. novembra 2005 seznanjena s celotno vsebino teh dokumentov. Zato je bilo pravilno, da je bil njen zahtevek za posredovanje dokumentov iz spisa zavrnjen kot brezpredmeten.

126. Poleg tega je Sodišče prve stopnje v točki 324 izpodbijane sodbe napotilo na to, da so turški organi jasno navedli, da so bila sporna potrdila ponarejena. Sodišče prve stopnje je zaključilo, da ob upoštevanju vsebine spisa in tožbenih razlogov, na katere se je sklicevala pritožnica, ukrepi za dokaz pristnosti dokumentov niso niti upoštevni niti potrebni za odločanje o tem sporu. Sodišče prve stopnje je zato z izvajanjem svoje diskrecijske pravice odločilo, da teh

48 – Sodišče prve stopnje lahko v skladu s členom 49 svojega poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca v kateri koli fazi postopka odredi kateri koli ukrep procesnega vodstva ali pripravljalni ukrep. Ukrepi procesnega vodstva zagotavljajo, da se zadeve pripravijo za obravnavanje, postopki odvijajo in spori rešujejo v najboljših mogočih razmerah. V skladu z ustaljeno sodno prakso mora Sodišče prve stopnje preizkusiti, ali so pripravljalni ukrepi uporabni za odločitev v sporu. Glej sodbi Sodišča prve stopnje z dne 22. februarja 2000 v zadevi ACAV in drugi proti Svetu (T-138/98, Recueil, str. II-341, točka 72) in z dne 16. maja 2001 v zadevi Toditec (T-68/99, Recueil, str. II-1443, točka 40). Sodišče prve stopnje ima glede tega diskrecijsko pravico v mejah, ki mu jih določa Poslovnik.

49 – Glej točko 105 zgoraj.

ukrepov ne odredi. Te odločitve ni mogoče pravno prerekati.

127. Zato je treba zavrniti tudi ta pritožbeni razlog.

5. Peti pritožbeni razlog: pravna opredelitev dokumentov/dejstev v zvezi z domnevnimi kršitvami obveznosti turških organov in Komisije

128. Najprej je treba opozoriti na to, da pritožnica s petim pritožbenim razlogom pretežno izpodbija ugotovitve in presojo dejstev Sodišča prve stopnje, ki načelno ne morejo biti predmet tega postopka. Njihov preizkus je dopusten le, če gre za nadzor nad njihovo pravno opredelitvijo in nad pravnimi posledicami, ki jih je Sodišče prve stopnje izpeljalo iz njih, da je zanikalo obstoj „posebne okoliščine“ v smislu člena 239 CZS. [50]

50 – Če je Sodišče prve stopnje ugotovilo ali presodilo dejstva, potem je Sodišče v skladu s členom 225 ES pristojno za nadzor nad pravno opredelitvijo teh dejstev in nad pravnimi posledicami, ki jih je Sodišče prve stopnje iz njih izpeljalo (v tem smislu Lenaerts, K., Arts, D., Maselis, I., *na navedenem mestu* [opomba 20], str. 457, točka 16-007). Kot je Sodišče večkrat odločilo, gre pri tej opredelitvi namreč za pravno vprašanje, ki se kot tako lahko predloži v preizkus Sodišču v okviru pritožbe. Glej sodbe z dne 3. marca 2005 v zadevi Biegi Nahrungsmittel in Commonfood proti Komisiji (C-499/03 P, ZOdl., str. I-1751, točka 41); z dne 19. oktobra 1995 v zadevi Rendo in drugi proti Komisiji (C-19/93 P, Recueil, str. I-3319, točka 26) in z dne 29. aprila 2004 v zadevi Parlament proti Ripa di Meana in drugi (C-470/00 P, Recueil, str. I-4167, točka 41).

129. Pripomnim naj še to, da je treba, če pritožnica pri svojih navedbah izhaja iz drugačne porazdelitve trditvenega in dokaznega bremena, kot je tista, na katero se je oprlo Sodišče prve stopnje, [51] to pravno stališče zavrniti ob upoštevanju preudarkov v zvezi s tretjim pritožbenim razlogom.

130. V nadaljevanju bom obravnavala domnevne kršitve obveznosti turških organov in Komisije, s katerimi pritožnica utemeljuje svoje navedbe glede obstoja „posebne okoliščine“. Da bi se čim bolj izognila ponavljanjem, se bom osredotočila na tiste vidike, ki se mi zdijo posebej pomembni, na tiste, ki so že bili predmet moje pravne presoje, pa se bom le na kratko sklicevala.

a) Domnevne kršitve obveznosti turških organov

i) Presoja, ali je spornih 32 potrdil A.TR.1 ponarejenih

131. V zvezi s presojo, ali je spornih 32 potrdil A.TR.1 ponarejenih, zadostuje napotilo, da je Sodišče prve stopnje s pravilno

51 – Točka 108 pritožbe.

uporabo prava ugotovilo, da so morali pristnost turških potrdil na podlagi porazdelitve pristojnosti, ki jo določa pravo Skupnosti, ugotavljati zgolj pristojni turški organi.[52] Ti so, kot je pravilno spoznalo Sodišče prve stopnje, potrdili nepristnost teh potrdil.[53]

ii) Potrdilo A.TR.1 WVB D 437214

132. Kot je Sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo v točki 129 in naslednjih, so turški organi z dopisom z dne 22. avgusta 2003 odpravili tudi vse dvome v zvezi s tem, da je potrdilo D 437214 ponarejeno.

133. Ne glede na to ponarejenost spornih potrdil sama po sebi ne more utemeljiti očitka kršitve obveznosti, kaj šele sodelovanja turških organov. Zato je treba zavrniti navedbe pritožnice v zvezi s kršitvijo obveznosti pri presoji, da je spornih 32 potrdil A.TR.1 ponarejenih.

52 – Glej točko 83 zgoraj.
53 – Glej točko 85 zgoraj.

iii) Kršitev obveznosti turških carinskih organov v zvezi z žigi

134. Dalje je treba zavrniti trditve pritožnice glede kršitve obveznosti turških carinskih organov v zvezi z žigi, saj ni dovolj jasno razložila, v kolikšni meri naj bi Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo, kar bi bilo mogoče izpodbijati. Že samo ta okoliščina upravičuje, da se ta trditev zavrže kot nedopustna.

135. Zgolj iz previdnosti je treba opozoriti na to, da če želi pritožnica na podlagi domnevne podobnosti med odtisi žigov na spornih potrdilih in tistimi na potrdilih, ki so bila ugotovljena za pravilna, sklepati na to, da sporna potrdila niso ponarejena, ampak zgolj nepravilna, je treba temu nasprotovati s tem, da to spoznanje v pravnem smislu iz že predstavljenih razlogov ne more nadomestiti jasne presoje turških organov.

iv) Kršitev obveznosti turških organov pri registraciji uradnih dokumentov

136. Sodišču prve stopnje je treba pritrditi, da niti iz sporazuma o pridružitvi niti iz predpisov za njegovo izvajanje ne izhaja obveznost turških organov glede vodenja ustreznih evidenc. Kljub temu se je treba

strinjati tudi z mnenjem pritožnice v točki 136 pritožbe, da je registracija uradnih dokumentov običajna praksa organiziranega organa in s tem pravzaprav samoumevna. Registracija je, kot pripominja pritožnica, hkrati podlaga za pravilno izvajanje upravne pomoči.

137. Vendar pa ta ugotovitev sama po sebi ne more podpreti utemeljevanja pritožnice, da so sporna potrdila pristna. Tej trditvi nasprotujejo jasne ugotovitve turških organov. Nasprotno, prednost je treba dati utemeljevanju Sodišča prve stopnje, da imajo ponarejevalci interes pri ponarejenih potrdilih uporabiti številko registracije, ki se ujema z zakonitim potrdilom. Glede tega ni mogoče ugotoviti napačne uporabe prava.

v) Kršitev obveznosti turških organov zaradi sodelovanja pri izdaji nepravilnih potrdil

138. Kot je bilo že ugotovljeno, je Sodišče prve stopnje pravilno zaključilo, da zgolj okoliščina, da so bila v obravnavanem primeru sporna potrdila ponarejena, kot taka ne dovoljuje sklepanja, da so turški organi sodelovali pri ponarejanju.

vi) Kršitev obveznosti turških organov v okviru upravne pomoči

139. Sodišče prve stopnje je v točkah od 194 do 206 izpodbijane sodbe ugotovilo, da so turški organi v celoti korektno sodelovali. Pri tem je zlasti opozorilo na to, da so preizkus spornih potrdil sprožili ravno turški organi in da so ti organi v primernem roku preverili več sto potrdil, sporočili rezultate preiskave organom Skupnosti in poleg tega omogočili več misij Komisije v Turčiji na kraju samem. Teh ugotovitev pravno ni mogoče grajati.

140. Poskusi prikrivanja ali preprečevanja, ki jih pritožnica pripisuje turškim organom v okviru preiskav, niti ne dopuščajo sklepa, da je Sodišče prve stopnje nepravilno uporabilo pravo pri presoji dejstev, ki so mu bila predložena, zlasti ker te trditve niso niti zadostno utemeljene niti podkrepljene s kakršnimi koli dokazi.

141. Ker se pritožnica sklicuje na postopke pred Zollkriminalamt Köln (služba carinske policije v Kölnu) oziroma Finanzgericht Hamburg, ki jih sama navaja, je treba pripomniti, da gre pri tem za postopke, ki s spornim postopkom povračila v obravnavanem primeru očitno nimajo nobene zveze in ki jih pritožnica v postopku povračila niti ni naznanila Komisiji zaradi vključitve v spis.

V tem smislu je treba to trditev zavrniti kot neutemeljeno.

142. Neutemeljene so tudi navedbe pritožnice glede potrdil D 141591 in D 412662, ker nobeno od njiju ni bilo predmet izpodbijane odločbe Komisije. Sodišče prve stopnje v točki 199 izpodbijane sodbe opozarja na to, da potrdila D 141591 ni med spornimi potrdili v obravnavani zadevi, ker pritožnica ni niti vložila tožbe zoper naložitev dajatev po ugotovljeni ponaredbi niti ni zahtevala povračila plačanih dajatev in je s tem implicitno priznala nepristnost zadevnega potrdila.

vii) Kršitev obveznosti turških organov zaradi drugih okoliščin in zaradi preprečitve preiskav v Mersinu

143. Preostale navedbe pritožnice glede domnevne kršitve obveznosti turških organov je treba zavrniti. Te navedbe namreč zgolj izpodbijajo ugotovitve Sodišča prve stopnje o dejstvih, ne da bi jasno kazale, kje naj bi bilo pravo napačno uporabljeno.

144. Sodišče prve stopnje je kot neutemeljeno pravilno opredelilo sklicevanje pritožnice na njene pogovore s pisarno za ekonomske zadeve v uradu turškega predsednika vlade in na ustavitev preiskovalnega postopka zoper njenega izvoznika Akmana kakor tudi njene brezpredmetne trditve, da so turški organi kljub več misijam UCLAF na kraju samem preprečevali preiskave Komisije v Turčiji. V nasprotju z mnenjem pritožnice ti ne vplivajo na presojo dejstev. Vsekakor ne dopuščajo niti sklepa, da so potrdila zgolj nepravilna, niti sklepa, da turški organi niso izpolnili obveznosti.

b) Domnevne kršitve obveznosti Komisije

145. Pritožnica je Komisiji očitala skupno štiri kršitve obveznosti, ki po njenem mnenju pomenijo „posebne okoliščine“ v smislu člena 239 CZS. Sodišče prve stopnje pa je v izpodbijani sodbi sklenilo, da Komisija ni kršila nobenih obveznosti. Tej presoji je treba, kot sledi v nadaljevanju, v celoti pritrditi.

i) Kršitev obveznosti pri nadzoru preferencialnega obravnavanja v primeru Turčije

146. Sodišče prve stopnje je najprej pravilno ugotovilo, da je bilo treba očitek kršitev pri

nadzoru in kontroli uporabe sporazuma o pridružitvi preučiti na podlagi obveznosti Komisije, ki izhaja iz člena 211 ES in iz načela dobrega upravljanja, da bi se zagotovila pravilna uporaba sporazuma o pridružitvi. [54] Sodišče prve stopnje je opozorilo na to, da ta obveznost izhaja tudi iz samega sporazuma o pridružitvi in iz različnih sklepov pridružitvenega sveta. [55]

147. Po presoji vseh okoliščin dejanskega stanja je ugotovilo, da je Komisija storila vse potrebno za zagotovitev pravilne uporabe sporazuma o pridružitvi s Turčijo. V točki 238 izpodbijane sodbe je pravilno poudarilo dejstvo, da je Komisija od nastanka prvih indicev za to, da gre za ponaredbo potrdil o gibanju blaga, opravila preiskave na turškem državnem ozemlju.

148. Sodišče prve stopnje je v skladu s splošno priznanimi pravili procesnega prava pritožnici naložilo trditveno in dokazno breme glede dokaza morebitne kršitve obveznosti Komisije. V tej zvezi je zavrnilo tako splošne trditve in sume pritožnice kot njen poskus vzpostavitve analogije z dejanskim stanjem iz sodbe Kaufring in drugi. Sodišče prve stopnje je namreč menilo, da to dejansko stanje ni primerljivo z dejanskim stanjem, preučenim v obravnavanem primeru, saj je Sodišče prve stopnje v sodbi Kaufring in drugi ugotovilo, da so turški organi zagrešili hude kršitve obveznosti, zlasti niso prenesli določb sporazuma o pridružitvi, ki so se nanašale na vse izvoze televizijskih sprejemnikov iz Turčije. Te kršitve naj bi prispevale k pojavu nepravilnosti pri izvozih in naj bi za izvoznike pomenile poseben primer v smislu člena 239 CZS. Sodišče prve stopnje meni, da nasprotno v obravnavanem primeru niso bile dokazane take kršitve obveznosti v zvezi s spornimi potrdili.

149. Dejansko v času dogodkov, ki so bili povod za ta spor, niso obstajali nobeni indici za sistematične kršitve določb sporazuma o pridružitvi, ki bi zahtevali, da je Komisija bolj pozorna pri nadzoru preferencialnega obravnavanja v primeru Turčije. Zato ji ni bilo mogoče očitati kršitve obveznosti. Sodišče prve stopnje tako ni napačno uporabilo prava pri pravni presoji dejanskega stanja.

ii) Kršitev obveznosti zaradi neposredovanja odtisov žigov

150. Sodišče prve stopnje je v izpodbijani sodbi pravilno sklepalo, da niti Turčija niti Komisija v skladu s predpisi, ki se uporabljajo v obravnavani zadevi, nista bili zavezani posredovati vzorcev žigov oziroma podpisov.

54 – Sodbi Kaufring in drugi (navedena v opombi 9, točka 257) in Eyckeler & Malt proti Komisiji (navedena v opombi 24, točka 165); sodba Sodišča z dne 15. januarja 1986 v zadevi Krohn proti Komisiji (175/84, Recueil, str. 753, točka 17).

55 – Sodba Kaufring in drugi (navedena v opombi 9, točka 258).

Dejstvo, da Komisija italijanskim carinskim organom ni posredovala odtisov žigov, zato ni moglo pomeniti kršitve obveznosti.

151. V nasprotju z mnenjem pritožnice obveznost posredovanja odtisov žigov ni izhajala niti iz člena 93 uredbe za izvajanje CZS. Ta jasna določba se ne nanaša na sporna potrdila A.TR.1 v obravnavanem primeru, ampak zgolj na obrazce „APR“ in na potrdila o poreklu blaga „obrazec A“, ki se spet nanašajo le na uvoz blaga s poreklom iz držav v razvoju. [56]

152. V nasprotju z mnenjem pritožnice tudi v sklepih v skladu s sporazumom o pridružitvi med Skupnostjo in Turčijo ni bilo razglašeno, da je člen 93 uredbe za izvajanje CZS mogoče ustrezno uporabiti. To velja tudi za člen 4 Sklepa št. 1/96. Drugače, kot meni pritožnica, v tem predpisu nikakor ni razglašeno, da je člen 93 uredbe za izvajanje CZS mogoče uporabiti v obravnavanem primeru. Pritožnica ne upošteva dejstva, da se carinski predpisi Skupnosti na področju uporabe sporazuma o pridružitvi s Turčijo uporabljajo le takrat in toliko, ko in kolikor je to izrecno predvideno v sporazumu o pridružitvi oziroma v pozneje sprejetih sklepih. Člen 93 uredbe za izvajanje CZS pa, nasprotno, nikoli ni bil vključen na področje uporabe sporazuma o pridružitvi. V skladu s tem pritožnica ne more navesti niti ene določbe, na podlagi katere bi bilo mogoče utemeljiti, da se člen 93 uredbe za izvajanje CZS v obravnavanem primeru ustrezno uporablja.

153. Zato velja, da v obravnavanem primeru člena 93 uredbe za izvajanje CZS ni bilo mogoče uporabiti niti glede na njegovo besedilo, niti ker bi bilo v okviru sporazuma o pridružitvi s Turčijo določeno, da ga je mogoče uporabiti.

iii) Kršitev obveznosti pravočasnega opozorila uvoznikom

154. Pojem kršitve obveznosti pravočasnega opozorila uvoznikom predpostavlja, da pravo Skupnosti določa ustrezno obveznost Komisije. Sodišče prve stopnje pa je v točki 270 izpodbijane sodbe ob sklicevanju na sodno prakso sodišč Skupnosti [57] pravilno ugotovilo, da nobena določba prava Skupnosti izrecno ne zavezuje Komisije, naj uvoznike opozori, kadar dvomi o veljavnosti carinskih

56 – To izhaja iz člena 67(1) v povezavi s členom 80(a) uredbe za izvajanje CZS, ki se sklicujeta na določbe o preferencialnem tarifnem obravnavanju za države v razvoju. Glej dalje pregled dokazil o preferencialnem poreklu blaga in prostem pretoku avtorja Lux, M., *Das Zollrecht der EG*, Köln 2003, str. 136. Dokazila o preferencialnem dogovoru za blago iz Turčije imajo kratico „A.TR“, medtem ko se „Form A“ (obrazec A) uporablja za blago iz držav v razvoju, za katere se uporablja splošna shema preferencialov kot avtonomni trgovski instrument Skupnosti s tretjimi državami.

57 – Sodba Sodišča z dne 7. septembra 1999 v zadevi De Haan Beheer (C-61/98, Recueil, str. I-5003, točka 36) in sodba Hyper proti Komisiji (navedena v opombi 23, točka 126).

transakcij, ki jih ti izvršijo v okviru preferencialnega dogovora.

155. To pa ne izključuje, da je lahko Komisija na podlagi svoje dolžnosti skrbnega ravnanja v določenih okoliščinah zavezana k temu, da na splošno informira uvoznike Skupnosti. Ustrezna obveznost opozorila pa lahko nastane le, če Komisija resno dvomi o pravilnosti veliko izvozov, opravljenih v okviru neke sheme preferencialov. [58]

156. Kot je Sodišče prve stopnje ugotovilo v točki 273, pritožnici ni uspelo dokazati obstoja hudih kršitev obveznosti turških organov, ki bi vplivale na vse izvoze koncentratov sadnih sokov in ki bi povečale pretok ponarejenih potrdil. Zato dejanskega stanja v obravnavani zadevi ni bilo mogoče enačiti z dejanskim stanjem iz sodbe Kaufring in drugi.

157. Navedbe pritožnice v tem pritožbenem postopku ne dopuščajo drugačne presoje, kajti njen očitek v točkah 225 in 226 pritožbe se izrecno nanaša na izdajo „nepravilnih“, ne pa „ponarejenih“ potrdil o gibanju blaga, tako da še naprej velja, da ni predložila nasprotnega dokaza o sodelovanju turških organov pri ponaredbah. V preostalem se pritožnica opira na nedopustne trditve, saj se njene navedbe izrecno nanašajo na ponovno ugotovitev dejanskega stanja, in ne izključno na pravni preizkus utemeljitvenih preudarkov Sodišča prve stopnje, kar ne spada v pristojnost Sodišča kot pritožbenega sodišča.

158. Ne glede na to je treba spomniti, da je Sodišče prve stopnje v točki 274 izpodbijane sodbe upoštevalo, da sporni uvozi pritožnice v obravnavanem primeru izhajajo iz obdobja od aprila 1995 do novembra 1997, medtem ko so se dvomi o pristnosti oziroma o vsebinski pravilnosti turških potrdil A.TR.1 pojavili šele pozneje, namreč leta 1998. Zato je Komisija izvedela za obstoj ponarejenih potrdil šele po tem, ko so italijanski organi odkrili prvo ponarejeno potrdilo in je bil uveden preiskovalni postopek. Iz tega izhaja, da četudi bi bila Komisija od leta 1998 naprej dolžna opozarjati uvoznike Skupnosti, to ne bi vplivalo na sporne uvoze v obravnavanem primeru v letih od 1995 do 1997.

159. Zato je Sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da Komisija ni zavezana pravočasno opozarjati uvoznikov.

58 – Glej sodbo Hyper proti Komisiji (navedena v opombi 23, točka 128).

iv) Kršitev obveznosti pri ugotavljanju in presoji dejanskega stanja v okviru preiskav v Turčiji

160. Sodišče prve stopnje je v zvezi z očitkom kršitve obveznosti pri ugotavljanju in presoji dejanskega stanja v okviru preiskav v Turčiji v točki 284 izpodbijane sodbe ob pravilni uporabi prava ugotovilo, da pritožnici svojih trditev ni uspelo podkrepiti z dokazi. Pri presoji dejanskega stanja je pravilno zaključilo, da je Komisija z misijami ustrezno raziskala in nato presodila celotno relevantno dejansko stanje.

161. Če pritožnica s tem pritožbenim razlogom znova prereka pravno zmotno porazdelitev dokaznega bremena, je treba to trditev zavrniti ob upoštevanju preudarkov k tretjemu pritožbenemu razlogu.

162. Ugotoviti je še treba, da pritožnica svoj pritožbeni razlog poleg tega opira na nedopustno trditev, saj se njene navedbe izrecno nanašajo na ponovno presojo dejanskega stanja in ne izključno na pravni preizkus utemeljitvenih preudarkov Sodišča prve stopnje. Zlasti ji ni uspelo dovolj jasno pokazati, v kolikšni meri naj bi Sodišče prve stopnje napačno uporabilo pravo. Tudi to trditev je treba zavrniti, saj ne zadosti procesnim zahtevam glede utemeljitve pritožbe.

c) Vmesni sklep

163. Sklepno je treba ugotoviti, da v obravnavanem primeru niti turški organi niti Komisija niso kršili svojih obveznosti in zato glede tega ne obstaja „poseben primer“ v smislu člena 239 CZS in člena 905 uredbe za izvajanje CZS. Zato je treba tudi peti pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

6. Šesti pritožbeni razlog: nevključitev carinskega odbora/pridružitvenega sveta s strani Komisije

164. Pritožnica s šestim pritožbenim razlogom graja dejstvo, da se Komisija ni obrnila na carinski odbor oziroma na pridružitveni svet, da bi preprečila pojavljajoče se nepravilnosti v trgovskem prometu med Skupnostjo in Turčijo. Meni, da je bilo v izpodbijani sodbi napačno uporabljeno pravo, ker se je Sodišče prve stopnje omejilo na opis pogodbeno določenih obveznosti pridružitvenega sveta ter mešanega carinskega odbora, ne da bi pravno opredelilo te predpise glede na konkretni primer. Poleg tega naj na podlagi podanega dejanskega

stanja ne bi naredilo zahtevanih pravnih sklepanj za potrebno ravnanje Komisije. [59]

165. Tej trditvi ni mogoče pritrditi, saj je Sodišče prve stopnje v točki 239 izpodbijane sodbe dobro preučilo okoliščine primera iz spora o glavni stvari v tem smislu, ali so v konkretnem primeru obstajali pogoji za vključitev mešanega carinskega odbora.

166. Kot pravno podlago za vključitev tega organa na pobudo Komisije bi bilo treba uporabiti člen 52(2) Sklepa št. 1/95, v skladu s katerim se pogodbene stranke v tem odboru posvetujejo o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na izvajanje tega sklepa in ki za eno od njih predstavljajo težave. Ta odbor bi bil pri pojavu takih težav v skladu s členom 52(1) Sklepa št. 1/95 pristojen, da pridružitvenemu svetu posreduje ustrezna priporočila za pravilno delovanje carinske unije. Ne glede na to pa očitno ni bilo nobenih dokazov o obstoju pomembnejše težave. Nasprotno je treba izhajati iz tega, da zaradi pripravljenosti sodelovanja turških organov njihova vključitev ni bila niti potrebna niti upravičena.

167. Tako je Sodišče prve stopnje v členu 239 izpodbijane sodbe ob pravilni uporabi prava ugotovilo, da tožeča stranka ni mogla dokazati, da se je Komisija v okviru dogovorjene upravne pomoči z Republiko Turčijo znašla pred težavami, ki bi utemeljile razpravljanje v teh organih o sprejetju določenih ukrepov za odpravo teh težav.

168. Zato je Sodišče prve stopnje pravilno menilo, da ni mogoče vzpostaviti analogije z dejanskim stanjem iz sodbe Kaufring in drugi, zlasti ker podobne kršitve obveznosti s strani turških organov, ki bi utemeljevale poseben primer, glede spornih potrdil o gibanju blaga niso bile dokazane. [60]

169. Komisija se zato ni bila dolžna obrniti na carinski odbor oziroma na pridružitveni svet. Zato je treba ta pritožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

7. Sedmi pritožbeni razlog: napačna presoja upravičenega interesa pritožnice glede potrdila A.TR.1 WVB D 437214

170. Ker se pritožnica v povezavi s sedmim pritožbenim razlogom očitno sklicuje na

59 – Točka 240 pritožbe.

60 – Glej točko 148 zgoraj.

triletni zastaralni rok iz člena 221(3) CZS,[61] da bi se izognila svoji obveznosti plačila uvoznih dajatev, je treba odvrniti, da ta trditev temelji na nepravilni razlagi prava Skupnosti.

171. Po eni strani ne upošteva dejstva, da gre v obravnavanem sporu za odpust oziroma povračilo dajatev v skladu s členom 239 CZS in ne, kot očitno meni pritožnica, za primer opustitve naknadne vknjižbe v skladu s členom 220(2)(b) CZS, pri katerem se lahko uporabi člen 221(3) CZS.[62] Pri tem gre za različni vrsti postopka z različnimi procesnimi in materialnimi predpostavkami, ki jih je treba medsebojno neodvisno preučiti.[63] V tem smislu je treba hipotetične preudarke glede morebitne možnosti uporabe te določbe, če bi bila odločba Sodišča prve stopnje drugačna, zavrniti kot nepomembne.

172. Po drugi strani ti preudarki temeljijo na napačnem pravnem razumevanju, da bi moralo Sodišče prve stopnje izpodbijano odločbo razglasiti za nično iz procesnih razlogov. Kot pa je Sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo v točki 133 izpodbijane sodbe, bi bilo tudi v primeru delne razglasitve ničnosti mogoče ponovno izdati le odločbo z enako vsebino. Res je, da Komisija, kot je Sodišče prve stopnje ugotovilo v točki 128 izpodbijane sodbe, ob sprejetju izpodbijane odločbe, to je 18. decembra 2002, zaradi nejasnih izjav turških organov ni mogla pravilno zaključiti, da je bilo potrdilo D 437214 ponarejeno. Kljub temu pa se je ta sklep na koncu izkazal za objektivno pravilnega, kot je to končno potrdil dopis turških organov z dne 22. avgusta 2003. V skladu z ustaljeno sodno prakso sodišč Skupnosti pa ne obstaja upravičen interes za razglasitev ničnosti neke odločbe zaradi napak v obliki, če bi bila po razglasitvi ničnosti odločbe lahko ponovno izdana le odločba, ki bi bila po vsebini enaka

61 – Pritožnica v točki 254 pritožbe napotuje na „triletni rok iz člena 218(3) CZS“, ki pa v nasprotju z njenim mnenjem ni zastaralni rok. Ta določba namreč določa poseben rok, v katerem se mora opraviti vknjižba ustreznega zneska carinskega dolga. Velja za druge primere, kot je običajni primer nastanka carinskega dolga, in s tem tudi za naknadno izterjavo dajatev v skladu s členom 220 CZS, ki jo je očitno imela v mislih pritožnica (glej Alexander, S., Zollkodex, na navedenem mestu (opomba 10), člen 218, točka 6).

62 – Glej na primer Galera Rodrigo, S., Derecho aduanero español y comunitario, Madrid 1995, str. 312; Bleihauer, H.-J., Lehrbuch des Europäischen Zollrechts, na navedenem mestu (opomba 10), str. 416. Zadnji izhaja iz tega, da je naknadna vknjižba v skladu s členom 220 CZS neposredno po izdaji (za dolžnika ugodne) odločbe o odpustu oziroma o povračilu uvoznih dajatev v skladu s členom 239 CZS upoštevna šele takrat, ko carinski dolg v skladu s členom 242 CZS ponovno postane plačljiv, na primer zato, ker je bil odpust oziroma povračilo nepravilno izvedeno. V obravnavanem primeru pa je jasno, da ne gre za tak položaj, saj v zvezi s spornimi potrdili o gibanju blaga pred odločbo Komisije ni bila izdana nobena ugodna odločba o odpustu oziroma o povračilu v skladu s členom 239 CZS. Prav tako ne gre za take položaje, za katere Huchatz, W., Lehrbuch des Europäischen Zollrechts, na navedenem mestu (opomba 10), str. 379 in 380, meni, da je na splošno upoštevna naknadna vknjižba v skladu s členom 220 CZS. Za tak primer naj bi po eni strani šlo, če upravni organ zneska dajatve ni vknjižil v rokih za vknjižbo iz členov 218 in 219 CZS, po drugi strani pa, če je bil vknjižen znesek dajatve nižji, kot je zakonsko dolgovani znesek.

63 – Glej Alexander, S., Zollkodex, na navedenem mestu (opomba 10), pred členom 220, točka 8, ki opozarja na različne pogoje za odpust ali za povračilo v skladu s členom 239(1), druga alinea, CZS in za opustitev naknadne izterjave v skladu s členom 220(2)(b) CZS. Ta okoliščina naj bi zahtevala izvedbo vzporednih postopkov.

odločbi, razglašeni za ničnо.[64] V odločitvi Sodišča prve stopnje tako ni mogoče ugotoviti pravnih napak.

173. Zato je treba zavrniti tudi ta pritožbeni razlog.

8. Osmi pritožbeni razlog: presoja pravičnosti in tveganja

174. Kot je Sodišče prve stopnje ugotovilo v točki 295 izpodbijane sodbe, se Komisija v izpodbijani odločbi ni opredelila glede skrbnega ravnanja ali malomarnosti pritožnice. Na podlagi tega je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je trditev pritožnice, da ni ravnala malomarno, neutemeljena in jo je zato treba zavrniti.

175. Če pritožnica trdi, da je Sodišče prve stopnje v tem smislu zmotno opustilo presojo pravičnosti in tveganja, se z njo ni mogoče strinjati, saj Sodišče prve stopnje k temu nikakor ni bilo pravno zavezano.

176. Kot pritožnica sama ugotavlja v utemeljitvi pritožbe v točkah 257 in 258, pravo Skupnosti načeloma ne varuje zaupanja gospodarskih subjektov v veljavnost uvoznih licenc, ki se pozneje izkažejo za ponarejene, ampak ga uvršča v splošno poslovno tveganje.[65] Zakonodajalec Skupnosti je s členom 904(c) uredbe za izvajanje CZS že sprejel jasno presojo tveganja, ki zavezuje sodišča Skupnosti pri razlagi prava Skupnosti.

177. Če pritožnica iz sodne prakse sodišč Skupnosti izpeljuje, da bi Komisija morala opraviti splošno presojo pravičnosti in tveganja, se ravno ne more opirati na sodno prakso, ki jo je za to navedla. V sodbi Bonn Fleisch,[66] ki jo navaja, je šlo za nepravilnosti pri dolžnosti skrbnega ravnanja tako carinskih organov držav članic kot tudi Komisije, za kar v obravnavanem primeru ni nobenih indicev.[67] Enako velja za navedeno sodbo Eyckeler & Malt.[68]

178. Torej je tudi ta pritožbeni razlog treba zavrniti kot očitno neutemeljen.

64 – Sodba Sodišča z dne 6. julija 1983 v zadevi Geist proti Komisiji (117/81, Recueil, str. 2191, točka 7); sodbe Sodišča prve stopnje z dne 18. decembra 1992 v zadevi Díaz García proti Parlamentu (T-43/90, Recueil, str. II-2619, točka 54); z dne 20. septembra 2000 v zadevi Orthmann proti Komisiji (T-261/97, RecFP, str. I-A-181 in II-829, točki 33 in 35) in z dne 3. decembra 2003 v zadevi Audi proti UUNT (T-16/02, Recueil, str. II-5167, točki 97 in 98).

65 – Glej točko 70 in točke od 112 do 115 zgoraj.

66 – Navedena v opombi 23, točke od 115 do 117.

67 – Glej zgoraj točki 163 in 169.

68 – Navedena v opombi 24.

9. Deveti pritožbeni razlog: kršitev člena 220(2)(b) CZS

179. Pritožnica z devetim pritožbenim razlogom zatrjuje kršitev člena 220(2)(b) CZS, ki iz razlogov varstva zaupanja v pravo in pravne varnosti omejuje naknadno vknjižbo (naknadno izterjavo).[69] Namen te določbe je varstvo upravičenega zaupanja carinskega dolžnika v pravilnost vseh vidikov, ki se upoštevajo pri odločitvi o tem, ali se bodo dajatve naknadno izterjale.[70]

180. Na podlagi te določbe lahko nacionalni organi opustijo naknadno izterjavo, le če so izpolnjeni trije kumulativni pogoji. Če so ti trije pogoji izpolnjeni, je dolžnik upravičen, da se naknadna izterjava ne opravi.[71] Prvič, neopravljena izterjava mora temeljiti na napaki pristojnih organov. Drugič, njihova napaka mora biti taka, da dolžnik, ki je ravnal v dobri veri, te napake ni mogel odkriti kljub svojim poklicnim izkušnjam in skrbnemu ravnanju. Tretjič, dolžnik je moral upoštevati vse določbe o carinski deklaraciji, predvidene v veljavni zakonodaji.[72]

181. Med strankama v sporu je v glavnem sporen pojem „napake“, pri čemer pritožnica v konkretnem primeru izhaja iz obstoja te dejanske predpostavke. Sodišču prve stopnje očita, da ni upoštevalo aktivnega sodelovanja turških carinskih organov pri izdaji in uporabi 32 potrdil A.TR.1, ki so sporna v tem primeru.

182. S to trditvijo se iz pravnih in dejanskih razlogov ni mogoče strinjati.

183. Najprej je treba upoštevati, da dobroverna predložitev ponarejenih uradnih dokumentov, kar je mogoče zlasti pri ponarejenih dokazilih o preferencialnem dogovoru, pravno gledano ne more privesti do „napake“ v smislu člena 220(2)(b) CZS.[73] Sodna praksa Sodišča namreč za upoštevanje take „napake“ zahteva ravnanje carinskih organov

69 – Sodbi Sodišča z dne 16. junija 1992 v zadevi Belovo (C-187/91, Recueil, str. I-4937, točka 14) in z dne 5. oktobra 1988 v zadevi Padovani (210/87, Recueil, str. 6177, točka 6).

70 – Sodbi Mecanarte (navedena v opombi 11, točka 19) in z dne 14. novembra 2002 v zadevi Ilumitrónica (C-251/00, Recueil, str. I-10433, točka 39).

71 – Sodbe Sodišča z dne 1. aprila 1993 v zadevi Hewlett Packard France (C-250/91, Recueil, str. I-1819, točka 12); Faroe Seafood in drugi (navedena v opombi 13, točka 84) in z dne 19. oktobra 2000 v zadevi Sommer (C-15/99, Recueil, str. I-8989, točka 35).

72 – Sodbe Hewlett Packard France (navedena v opombi 71, točka 13); z dne 14. maja 1996 v zadevi Faroe Seafood in drugi (navedena v opombi 13, točka 83); z dne 26. novembra 1998 v zadevi Covita (C-370/96, Recueil, str. I-7711, točke od 25 do 28) in z dne 11. oktobra 2001 v zadevi William Hinton & Sons (C-30/00, Recueil, str. I-7511, točke 68, 69, 71 in 72).

73 – V tem smislu tudi Alexander, S., Zollkodex, na navedenem mestu (opomba 10), člen 220, točki 18 in 65.

in vzročno zvezo med tem ravnanjem in njihovo napako. [74]

184. Če izhajam iz te sodne prakse, je po mojem mnenju sprejemljivo razmejiti pravni pojem „napake“ od pravnega pojma „ponaredka“ tako, da prvi nujno predpostavlja (četudi objektivno napačno) ravnanje carinskih organov v okviru njihove pristojnosti, [75] medtem ko „ponaredek“ v načelu kaže na naklepno ravnanje nepooblaščenih tretjih oseb. [76] Iz tega izhaja, da so z obema pojmoma v osnovi povezana različna dejanska stanja.

185. Zato carinski dolžniki, ki se v dobri veri sklicujejo na ponarejena dokazila o preferencialnem dogovoru, ki jih niso izdali pristojni organi tretjih držav, v skladu s to določbo niso deležni varstva zaupanja v pravo. [77] To stališče se pokriva s sodno prakso Sodišča glede področja uporabe te določbe. Ob ujemanju s sodno prakso Sodišča glede odpusta oziroma povračila uvoznih dajatev v skladu s členom 239 CZS je v okviru naknadne vknjižbe v skladu s členom 220 CZS prav tako priznano, da so ponarejena dokazila o preferencialnem dogovoru del poslovnega tveganja, glede katerega mora uvoznik sam sprejeti potrebne preventivne ukrepe. [78] Okoliščina, da je uvoznik v dobri veri, ga ne odvezuje njegove odgovornosti v zvezi s poravnanjem carinskega dolga, saj je on prijavitelj uvoženega blaga. Za plačilo dajatev in pravilnost dokumentov, ki jih predloži carinskim organom, jamči uvoznik sam, četudi svoje škode ne more več prevaliti. [79] Za morebitno plačilno nesposobnost, ki je posledica tega, da carine niso bile odpuščene, tako v načelu odgovarja samo uvoznik. Višina dolga, katerega odpust se zahteva, kot taka ni niti merilo, ki bi lahko vplivalo na

74 – Glej sodbi Mecanarte (navedena v opombi 11, točka 23) in Ilumitrónica (navedena v opombi 70, točka 42); sklep Sodišča z dne 9. decembra 1999 v zadevi CPL Imperial 2 in Unifrigo proti Komisiji (C-299/98 P, Recueil, str. I-8683, točka 32).

75 – Sodišče meni, da pojem napake ni omejen zgolj na pravopisne ali računske napake pristojnih organov, ampak obsega vsako napako, ki povzroči, da je sprejeta odločba napačna, do česar pride zlasti pri nepravilni razlagi ali uporabi zakonodaje, ki jo je treba uporabiti (sodba Mecanarte, navedena v opombi 11, točka 20).

76 – Pri tem gre ob naklepnem nepooblaščenem ravnanju tretjih oseb za izdelavo nepristne listine ali za spremembo že obstoječe pristne listine z namenom prevare glede avtorstva v pravnem prometu.

77 – Sodba Pascoal & Filhos (navedena v opombi 11, točka 59 in naslednje). Sack, J., na navedenem mestu (opomba 7), zvezek 1, C. II, točka 79, str. 26, opozarja na to, da v okviru naknadne izterjave ni mogoče zagotoviti zaupanja v pravo na podlagi lažnih ali ponarejenih dokumentov zato, ker drugače v teh primerih praktično nikoli ne bi moglo priti do naknadne izterjave in ker bi se želja po uporabi takih dokumentov zelo povečala. Dalje napotuje na ureditev v členu 904(c) uredbe za izvajanje CZS.

78 – Sklep CPL Imperial 2 in Unifrigo proti Komisiji (naveden v opombi 74, točka 37 in naslednje); sodba Sodišča prve stopnje z dne 9. junija 1998 v združenih zadevah CPL Imperial 2 in Unifrigo proti Komisiji (T-10/97 in T-11/97, Recueil, str. II-2231, točka 62 in naslednje).

79 – Sodba Van Gend & Loos (navedena v opombi 11, točki 16 in 17). Dolfen, M., „Nacherhebung, Erstattung und Erlass von Abgaben nach dem neuen Zollkodex“, *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, zvezek 24/1993, str. 759, meni, da zgolj dolžnik za plačilo dajatve nosi tveganje za to, da se bo neki trgovski dokument, na primer o poreklu blaga, pri poznejšem preizkusu izkazal za lažnega.

presojo pogojev za odpust.[80] Od Skupnosti namreč ni mogoče pričakovati, da bo nosila negativne posledice protizakonitega ravnanja tretjih oseb.

186. To sodno prakso je treba prenesti na obravnavani primer. V tej zvezi je treba opozoriti na dejstva, ki jih je Sodišče prve stopnje ugotovilo s pravilno uporabo prava, v skladu s katerimi gre pri spornih 32 potrdilih A.TR.1 za ponaredke, ki so nastali brez sodelovanja turških organov. Sodišče prve stopnje zaradi nezadostnih dokazov pritožnice ni imelo nobenega razloga za domnevo, da so pristojni organi aktivno delovali pri izdelavi ponaredkov. V tem smislu je Sodišče prve stopnje pravilno zavrnilo tretji tožbeni razlog kot neutemeljen.

187. Ker z izpodbijano sodbo člen 220(2)(b) CZS ni bil kršen, je treba tudi deveti pritožbeni razlog zavrniti kot očitno neutemeljen.

V – Sklep preiskave

188. V skladu z navedenim je pritožba neutemeljena. Zato jo je treba v celoti zavrniti.

VI – Stroški

189. Na podlagi člena 69(2) Poslovnika, ki se uporablja za pritožbeni postopek na podlagi člena 118, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Komisija je predlagala, naj se pritožnici naloži plačilo stroškov, in ker ta s pritožbenimi razlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

80 – Znesek carinskega dolga, naloženega pritožnici, je povezan z ekonomsko pomembnostjo blaga, zlasti z zneskom dajatev, ki bremenijo to blago. To, da je zahtevani znesek uvoznih dajatev lahko visok, spada med poklicna tveganja, ki jim je izpostavljen gospodarski subjekt (glej v tem smislu sodbo Faroe Seafood in drugi, navedena v opombi 13, točka 115). Višina dolga, katerega odpust se zahteva, tako ni merilo, ki bi lahko vplivalo na presojo pogojev za odpust (sodba Sodišča prve stopnje z dne 13. septembra 2005 v zadevi Ricosmos proti Komisiji, T-53/02, ZOdl., str. II-3171, točka 161).

VII – Predlog

190. Ob upoštevanju vseh navedenih preudarkov Sodišču predlagam, naj

– pritožbo v celoti zavrne in

– pritožnici naloži plačilo stroškov, vključno s stroški prvostopenjskega postopka.